

DE KORHAAAN

Jaargang 37, Nummer 2 - Mei 2003

EIGENDOM

Vogelwerkgroep

Het Goosie omstreken

IN DIT NUMMER:

Terugmeldingen van haviken

Een grote bek

Twee retourtjes Bovenmeent

De Korhaan

Verenigingsorgaan van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.

Verschijnt 5x per jaar.

Redactie : Rietje Veltkamp
Willem-Jan Hoeffnagel
Rob Kole

Redactieadres : Rietje Veltkamp rietjeveltkamp@wxs.nl
Castorstraat 21 1223 EW Hilversum 035-6834193

Ledenadministratie : F. Wilms-Schopman
J.C. Ritsemalaan 1 1241 AP Kortenhoef 035-6563020

Verzending Korhaan : Bep Dwars-Van Achterbergh
Flamingohof 1 1221 LK Hilversum 035-6850627

Foto omslag : Jos Korenromp / Het Vogeljaar

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie.

De redactie behoudt zich het recht voor artikelen voor plaatsing te weigeren.

De auteurs zijn zelf voor de inhoud van hun artikelen verantwoordelijk.

Inleveren kopij: uiterlijk 1 februari

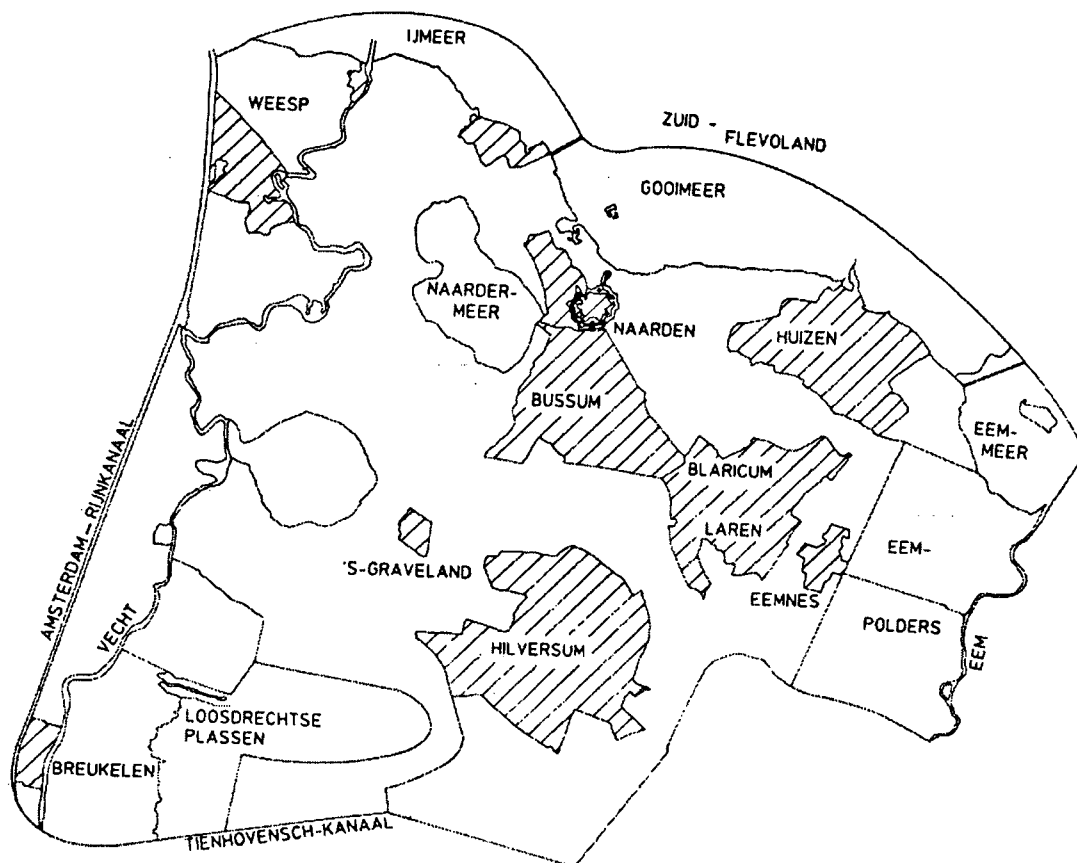
1 april

15 juni

ISSN: 0929-8762

1 september

15 november

Het werkgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Inhoud

Krassen van een Gooise kijker	30
Terugmeldingen van haviken	31
De Turkse tortel	34
Roofvogelinventarisatiecursus: een groot succes!	35
Landelijk bekend ooievaarsnest	36
Nieuwe waarnemingen	37
Uit de veren'	38
Zesde provinciale vogelaarsdag Flevoland	39
Spreekwoordelijke vogels	40
De vliegende deur verschijnt vanzelf	41
Twee retourtjes Bovenmeent	42
Een grote bek	44
Verslag van de Algemene Ledenvergadering over 2002 op 27 maart 2003	46
Programma	50
Ontvangen Literatuur	51
Mutaties ledenbestand	53
Veldwaarnemingen	54
Kor Haan	56

Krassen van een Gooise kijker

We lijken terug te gaan naar de oudheid. Oude fabels, zoals het geloof dat vogels allerlei vreselijke ziektes over brengen, gaan weer van mond tot mond. Nu het leger moet worden ingezet in de strijd tegen verspreiding van ziekten, is het de hoogste tijd dat de bio-industrie zich eens serieus gaat afvragen of kippen niet eens wat minder dicht opeengepakt moeten worden.

Pestvogels

We hadden er op kunnen wachten. Na de varkenspest en de MKZ-epidemie die enige tijd terug de veehouderij teisterden, is nu de pluimvee-sector met de vogelpest aan de beurt. De eerste uitbraak vond plaats in de Gelderse Vallei en sindsdien breidt het virus zich als een traag vloeiende olievlek over het land uit. Binnen een straal van één kilometer van de besmette bedrijven worden alle dieren geruimd door ze te vergassen en elektrocuteren. Er is nog even over het gebruik maken van versnipperaars gepraat, maar dat wordt men uiteindelijk toch te cru. Ook een vogelasiel werd geruimd. Er wordt geen onderscheid gemaakt. Was bij de varkenspest en de MKZ de publieke verontwaardiging groot, tijdens de massale ruiming van kippen, waarbij het om vele honderduizenden gaat, blijft het opvallend stil. Er was dus selectieve verontwaardiging. Kippen hebben een lage aaibaarheidsfactor en kunnen niet zo droevig kijken als varkens en koeien. Alle pluimvee en hobbydieren, waaronder ganzen en dieren, moeten worden 'opgehokt'. Er zijn vervoersverboden binnen een straal van tien kilometer en er gelden strikte bezoekerregelingen. De paniek heeft toegeslagen en er heerst een complete crisis, want de pluimveehouderij vertegenwoordigt met zijn 81 miljoen kippen en tien miljard eieren een groot economisch belang. Over de wijze hoe het virus van de aviaire influenza, de andere naam voor de klassieke vogelpest, in de Gelderse Vallei is te

rechtgekomen woedt een stammenstrijd. De zwarte pietenvliegen heen en weer. Tal van gissingen doen de ronde. De één houdt het erop dat het door het ontstaan van contacten met vervoer is overgebracht, anderen dat het door de lucht is aangevoerd. Volgens sommigen is veertien dagen voor de uitbraak massaal gemest in de omgeving van deze bio-industrie en is het zo binnengebracht. Gesleep met vervoer en kippen is een andere theorie. Voorlopig houden de virologen het erop dat wilde vogels verantwoordelijk zijn. We gaan weer terug naar de oudheid! Heel vroeger dacht men dat de pest bij mensen door vogels werd overgebracht, omdat met hun verschijning epidemieën optraden. Pestvogels hebben daar hun naam aan te danken. In werkelijkheid werden mensen via de rattenvlo met de pest besmet. Weliswaar zijn er afgelopen winter zo'n 900 pestvogels in Nederland gesignaleerd, maar zij kregen geen aandacht in de Fabeltjeskrant. Over-

vliegende trekvogels wel, want dat waren volgens de eerste berichten de overbrengers van het virus. Via hun uitwerpselen zou het virus bij de kippen terecht komen. Enige tijd later waren de meldingen dat wilde ganzen en eenden de veroorzakers waren. De virologen hadden namelijk vastgesteld dat eenden, ganzen en zwanen een natuurlijk reservoir voor stammen van influenza-virussen vormen, al hebben zij daar zelf geen last van. In Nederland zijn in de poep van één wilde eend en één slobeend met het vogelpestverwante virussen aangetoond. Al met al nog geen afdoende bewijs. Een hetze tegen wilde ganzen en eenden is voorbarig. Zo'n 15% van de kippen in het rampgebied zou min of meer regelmatig buiten lopen. Over het gebied liggen geen drukke trekroutes van ganzen en eenden. De kans dat een met het specifieke vogelpestvirus besmette vogel over de Vallei vliegt, zijn uitwerpselen precies op een van de verspreid liggende bedrijven laat vallen waar de kippen buiten lopen is wel bijzonder klein. Overigens is inmiddels bekend dat ook kippen die nooit buiten komen besmet zijn geraakt. Overbrenging via de lucht, personen en voertuigen is veel waarschijnlijker, maar daar wil de sector niet aan. Bij de MKZ werd ook al gesproken over vogels als besmetters. Door de voortdurende verwijzing naar wilde vogels lijkt het erop dat bestrijding in het verschiet ligt. Als de vos de passie preekt, boer pas op je kippen! Zo lang er niets overtuigend is aangetoond hoeven we

nog niet op pad om het op te nemen voor onze gevederde vrienden.

Er gloort overigens licht aan de horizon. Voormalig topman van de Rabobank Wijffels schreef enige jaren terug in opdracht van

de minister van Landbouw, Visserij en Natuurbeheer een opmerkelijk rapport: Toekomst voor de veehouderij. Hij pleitte daarin voor het wroeten van varkens en scharrelen van kippen in de buitenlucht en voor regionale producten. Daarmee zou het

gesleep van dieren en zo ook het overbrengen van ziektes, kunnen worden voorkomen. Inenting van dieren tegen besmettelijke ziektes vond hij noodzakelijk. De huidige minister lijkt wel oren naar deze voorstellen te hebben.

PENLIJSTER

Het ringen van vogels is een boeiende bezigheid. Enkele van onze leden die hiervoor een speciale vergunning bezitten houden zich bezig met deze tak van wetenschappelijk onderzoek. Eén van de soorten die jaarlijks wordt geringd is de havik. Dit is een aanzet voor een nieuwe rubriek waarin regelmatig verslag zal worden gedaan van dit ringwerk.

Hanneke Sevink

Terugmeldingen van haviken

Inleiding

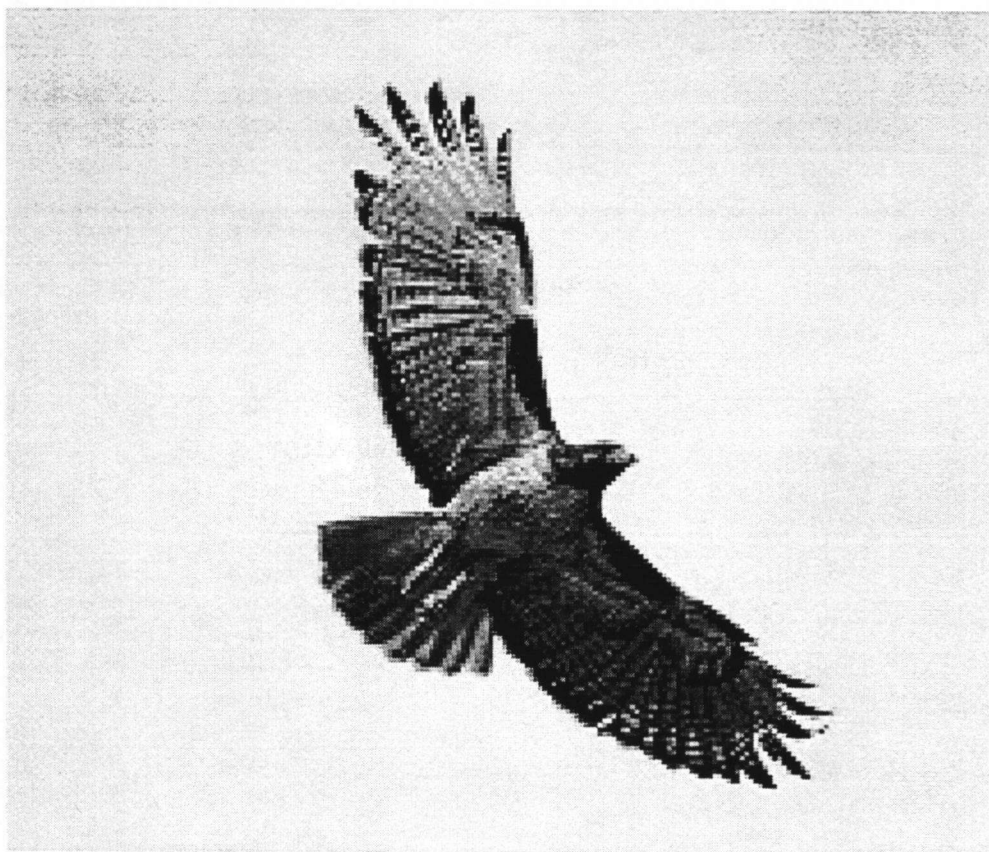
Vanaf 1997 kent onze vogelwerkgroep een Vogelringstation. Daarover is in eerdere Korhanen al enkele keren gepubliceerd (De Korhaan 31 (1): 5-6, 31 (4): 91-92, 32(4): 97-99).

Op dit moment telt het ringstation tien medewerkers, waaronder vijf ringers. Deze groep vrijwilligers ringt het hele jaar door allerlei soorten vogels variërend van winterkoning tot ooievaar. Over het doel van dit ringwerk en de resultaten die het tot nu toe heeft opgeleverd gaat deze nieuwe rubriek. In ieder artikel lichten we een aantal 'terugmeldingen' toe (ringnummers die teruggemeld worden bij het

Vogeltrekstation in Heteren heten terugmeldingen) waarbij we ingaan op een bepaald aspect van het ringwerk. In dit eerste artikel

gegevens over de tot nu toe teruggemelde haviken.

Havikterugmeldingen

Tabel 1. Terugmeldingen van geringde havikjongen van 1999-2002.

Ringdatum	Ringplaats	Geslacht	Melddatum	Vindplaats	Afstand (km)	Aantal dagen vanaf ringdatum	Doodsoorzaak
28-05-1999	Laren	vrouw	07-07-2002	Soest	8	1136	onbekend
17-06-2000	Hilversum	vrouw	04-08-2000	De Bilt	11	48	ruit
17-06-2000	Hilversum	vrouw	26-02-2001	Soestduinen	9	254	verhongerd
19-06-2000	Amersfoort	vrouw	16-05-2001	Goudriaan	39	270	onbekend
21-05-2001	Lage Vuursche	vrouw	05-10-2001	Baarn	2	137	bacteriële infectie
23-05-2001	Hilversum	vrouw	12-08-2001	Zeist	14	81	verwonding of ziekte
19-06-2001	Hilversum	vrouw	06-09-2001	Bilthoven	14	79	onbekend
15-06-1999	Hilversum	man	07-08-1999	Loosdrecht	7	53	tegen glas gevlogen
17-06-2000	Hilversum	man	14-08-2000	Breukelen	14	58	tegen glas gevlogen
07-06-2001	Huizen	man	29-01-2002	Naarden	3	236	verhongerd
25-06-2001	Hilversum	man	15-08-2001	Almere	11	51	verkeersslachtoffer
15-06-2002	Huizen	man	22-09-2002	Maartensdijk	13	99	verwonding of ziekte

In het totaal beschikken wij over twaalf terugmeldingen (zie tabel 1). Dit aantal is vanzelfsprekend veel te klein om betrouwbare conclusies uit te kunnen trekken. Wat we wel kunnen doen, is proberen daar enkele trends uit naar voren te halen.

Leeftijd

Bij elke terugmelding die wij van het Vogeltrekstation krijgen is aangegeven hoeveel dagen verstreken zijn vanaf het moment van ringen en hoeveel kilometer de vogel op het moment van de melding verwijderd was van de ringplaats. Uit deze gegevens kunnen wij opmaken hoe oud de geringde jongen geworden zijn. In het overzicht dat wij hebben van de haviken varieert de verstreken tijd van 48 dagen tot 1136 dagen (iets meer dan drie jaar). De havik die na 48 dagen al het loodje legde is in feite wel iets ouder dan 48 dagen geworden. Op het moment van ringen was zij namelijk al dertig dagen oud, dus feitelijk was zij 78 dagen oud. Gaan we er vanuit dat haviken uitvliegen als ze ongeveer 45 dagen zijn, dan heeft deze dame slecht 23 dagen buiten het nest geleefd. Toch heeft zij in die korte tijd al wel echt zelfstandig geleefd, gezien het feit dat ze in Soest tegen een ruit is gevlogen. Jongen die nog door de ouders worden bij-

gevoerd blijven in de buurt van het nest. Zij is minstens elf kilometer ver gekomen.

Dat er in dit overzicht geen haviken bijzitten die langer dan drie jaar geleefd hebben ligt aan het feit dat wij met ons Vogelringstation pas sinds vier jaar op meer structurele wijze roofvogels ringen. Daarom worden hier nu vooral terugmeldingen van jonge roofvogels beschreven. Er zijn de afgelopen jaren ook wel oudere dode haviken in het Gooi aangevonden, maar die hadden helaas geen ring, omdat er in vroeger jaren nog maar weinig jonge roofvogels werden geringd. Hoe oud kunnen haviken in het wild nu eigenlijk worden? De oudste teruggemelde havikman was tien jaar; de oudste teruggemelde havikvrouw 17 jaar. Wellicht kunnen haviken nog wel ouder worden dan deze twee, maar daar is op dit moment geen bewijs van.

Dood door botsing

Botsingen met obstakels zoals ramen, verkeer en hoogspanningskabels vormen een belangrijke doodsoorzaak in het eerste levensjaar. Ons overzicht telt drie raamslachtoffers en één verkeersslachtoffer (tabel 1). Al deze ongelukken gebeurden in minder dan twee maanden na het uitvliegen. Uit de literatuur weten we dat oudere haviken bijna nooit door dergelijke gebeurtenissen

om het leven komen. Gebrek aan ervaring in omgang met de mensenwereld speelt de jongen dus parten. Ook kan het van invloed zijn dat deze jonge beesten nog geen eigen territorium hebben en gedwongen zijn zich voortdurend te verplaatsen. Mogelijk komen ze daardoor eerder in bewoonde gebieden terecht. Door het voortdurend verder trekken krijgen ze ook niet de kans een bepaald terrein goed te leren kennen.

Verhongerden

Uiteindelijk overleeft meer dan de helft van de jonge roofvogels het eerste levensjaar niet. Veel jongen sterven doordat ze verhongerden. Een jong dat niet goed leert jagen sterft vaak al snel na het uitvliegen. Maar ook in de winter wanneer het voedselaanbod terugloopt is er een hele groep van eerstejaars roofvogels die het onderspit delft. Dit is trouwens ook vaak de periode dat haviken proberen kippen op een boerenerf te pakken. We kunnen het beschouwen als hun laatste poging tot overleven. De twee door honger overleden haviken in tabel 1 zijn beide in de winter overleden.

Sekse en overlijdenskans

In het totaal zijn er zeven vrouwtjes teruggemeld en vijf mannetjes. Dat lijkt erop te wijzen dat

beide seksen een even grote kans hebben op overleven, maar dat hoeft niet zo te zijn. Men moet deze cijfers vergelijken met het aantal havikmannen en vrouwen dat de afgelopen jaren geringd is. De sekseverdeling kan van jaar tot jaar nogal verschillen en is slechts zelden 50 : 50 (tabel 2). Wij hebben in de periode van 1999 en 2001 in totaal 334 haviken geringd, waarvan 124 mannetjes en 108 vrouwtjes (tabel 2).

Over de afgelopen vier jaar zien we een verhouding van mannetjes en vrouwtjes bij de uitgevlogen jongen van ongeveer 12,5 : 11, terwijl de terugmeldingen een verhouding laten zien van 5 : 7. Er zijn dus meer mannetjes geringd, maar minder mannetjes teruggemeld. Echter, aangezien het totaal aantal geringde jongen nog vrij laag is, kunnen we aan deze percentages nog geen conclusies verbinden. Voorlopig lijkt het erop dat vrouwtjes het moeilijker hebben dan mannetjes.

Tabel 2. Sekseverdeling van geringde jonge haviken van 1999-2001.

Jaar	man	vrouw
1999	15	19
2000	25	25
2001	32	41
2002	52	23
Totaal	124	108

Dood door ziekte of verwonding

Drie haviken zijn overleden als het gevolg van een ziekte in het eerste levensjaar. De vraag bij ziekte als doodsoorzaak is of die ziekte ook echt de enige oorzaak is. Vaak is het zo dat dieren die door de een of andere oorzaak al verzwakt zijn, ook vatbaarder zijn voor allerlei aandoeningen.

Het afgelopen jaar zijn er bijvoorbeeld in Nederland meerdere

Twee jonge haviken

Foto: H. Sevink

jongen op het nest met het geel aangetroffen, één daarvan was een buizerdjong in ons gebied. Het geel is een duivenziekte waar roofvogels over het algemeen geen last van hebben. Alleen wanneer zij toch al verzwakt zijn kunnen zij er zelf ook ziek van worden. Bij beesten in de groei betekent dit bijvoorbeeld dat hun kop ernstig vervormd raakt. Gaan er nu ongeveer evenveel haviken dood door botsingen als door ziekte?

In tabel 1 is te zien dat er vier door botsingen het leven lieten, tegenover drie door ziekte. Die indruk wordt wel gewekt maar is niet juist. Om te beginnen is het

aantal veel te klein om een uitspraak te kunnen doen. Verder moeten we bedenken dat een havik die zich te pletter vliegt tegen een ruit een veel grotere kans heeft gevonden te worden, dan een beest dat ergens midden in de bossen verhongert of aan een ziekte sterft. De komende jaren zal het beeld van overlevingsmogelijkheden en het overlijdensrisico's van haviken steeds duidelijker worden als wij van meer jaren geringde beesten teruggemeld krijgen. Ringwerk is vooral een activiteit die op de lange duur haar waarde krijgt.

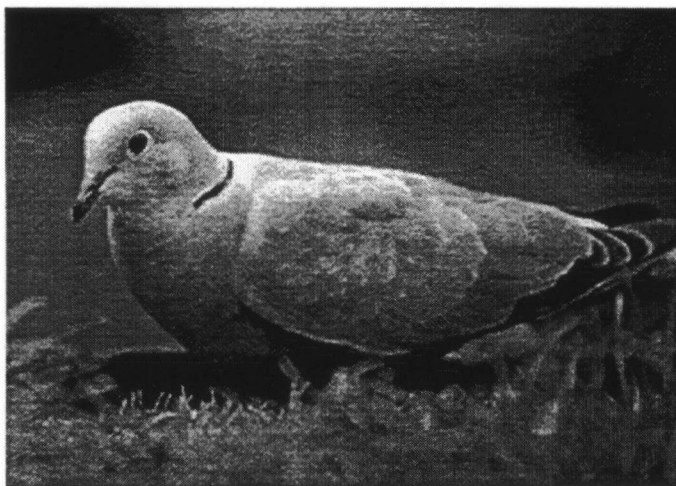
Oorspronkelijk een immigrant, maar inmiddels is de Turkse tortel een heel gewone vogel. Voor wie er oog voor heeft is het echter nog altijd een sierlijke verschijning met een ogenschijnlijke schuchterheid.

Carel Vink

De Turkse tortel

Zojuist vloog er één uit mijn tuin. Met nestmateriaal in de snavel. Op weg naar de conifeer in een tuin één straat verder. In de top ervan nestelen eksters. Wat niet wegneemt, dat ik nu de "turk" in de volle aanval zie: een van de eksters wordt in alle hevigheid weggejaagd van de daknok. De Turkse tortel is geen vredesduif... Opgroeiend als stadsjongen in Utrecht, leerde ik de Turkse tortel kennen tijdens logeerpartijtjes in Ermelo. Mijn tante woonde aan de bosrand. Ik herinner mij m'n verrukking over de eerste specht (een zwarte!), de eerste kuifmees en... de talloze Turkse tortels. Halverwege de jaren zestig van de vorige eeuw kon je in Ermelo bijna geen stap zetten zonder er een te horen of te zien. 's Och-tends werd ik wakker gezongen door deze soort. In het bekende vogelboek 'Zien is kennen' stond te lezen, dat het om een zeld-zame nieuwkomer ging. Maar in en rond Ermelo waren ze toen verre van zeldzaam. Mijn tante mopperde over hun klaaglijke roep en hun zeurderig gekoer. Er zaten rond haar huis zoveel rivaliserende doffertjes, dat hun gekoer menigmaal veranderde in een opgewonden kakofonie van overslaande stemmen. Maar ik genoot, van de rankheid van deze duifjes, het smalle nek-bandje en de glimoogjes. Er was bijna niets mooier dan de baltsvlucht bij tegenlicht met de fraaie staarttekening en het doorschijnende vleugelvlak met 'duimpje'. Zo hield deze vogel een speciaal plekje in mijn interesse. Het

duurde nog tot rond 1970 voordat ik deze vogelsoort in Utrecht te zien kreeg. Nog niet in de aantallen die ik uit Ermelo kende. In parken, vooral waar kippen, sierfazanten en damherten gehouden werden en vervolgens ook in woonwijken, doken ze steeds vaker op. In 1975 kon het gebeuren dat ik in twintig minuten fietsen door de stad ruim vijftig Turkse tortels op de TV-antennes zag. Soms zat er een lachduifje tussen; zelfs een jaar lang een witte. Nog iets tengerder en met een heel eigen geluid. Of er gekruist werd met Turkse tortels, weet ik niet. Eenmaal in het Gooi, werd de soort een niet weg te denken aanwezig. Een gewone vogel, elke dag te zien. Soms waren er leuke details. Meermalen trof ik kleurafwijkingen aan: bijna geel of juist extra donker. Eenmaal een zuivere albino, een zingend mannetje op 4 juli 1986 in Bussum. Ook zangafwijkingen vallen soms op. Zo zong in 1991 en 1992 aan de Nw. Hilversumseweg in Bussum een 'sopraan'. In het Ministerpark in Naarden verbleef van 1979 tot 1981 een exemplaar

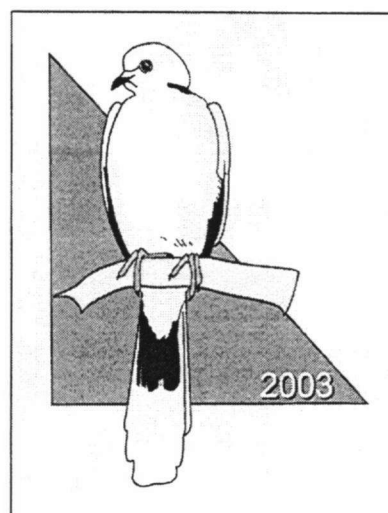

dat zowel in de zang als in de vluchtroep een combinatie van lachduif/Turkse tortel liet horen. Dit klonk als koekeroe-koekoe, met de klemtoon op de derde lettergreep, in plaats van roekoe-koekoe. De roep had het hese van de Turkse tortel, maar ook het hinnikende van de lachduif. De stadswijk waar ik nu woon, met veel bebouwing, kleine achtertuintjes en iets verderop sportvelden, gunt me dagelijks Turkse tortels. Zingende mannetjes zijn al vanaf eind december actief met baltsen en het verjagen van rivalen. Van een inwoonster van Huizen hoorde ik iets over uitgevlogen jongen in februari dit jaar. Broedende 'turkjes' heb ik geregeld tot in november gezien. Het zingen en de boeiende baltsvlucht ontbreken eigenlijk alleen maar drie tot vier weken rond Sinterklaas. In de winter lokken groepen van twintig tot dertig exemplaren sperwerwijfjes aan. De hele groep

stuift dan in wilde paniek alle kanten uit, om binnen vijf minuten weer neer te strijken op een van de daken. Gepakt door roofvogels en katten worden ze zelden; ook liggen er vaker post- en houtduiven langs de wegen dan Turkse tortels.

Broeden gebeurt volgens mij vooral in tuinconiferen, maar ook op balkonsen onder afdakjes. Op NS-station Hilversum Centraal werd boven de perrons genesteld onder de overkapping. Ondanks het vriendelijke voorkomen van de vogel wordt het broedsel fel verdedigd tegenover katten, gaaien en eksters, al is dat niet altijd even succesvol. Wat me opvalt, is dat de kleine-achtertuintwijken beter bezet zijn dan de villawijken. In Ermelo was dat rond 1965 nog anders. Kennelijk heeft deze vogel zich steeds meer ontwikkeld tot stadsbewoner. Net als zijn logge

neef de houtduif die echter toch wel vaker kiest voor de parkwijken. In mijn directe woonomgeving in Bussum lopen de aantallen beslist niet terug. Verleden jaar in Ermelo constateerde ik echter, dat er in de buitenwijken maar hier en daar een mannetje zat te koeren. Voorts vlogen bij de favoriete eendenkwekerij tientallen Turkse tortels meer op, maar slechts zeven of acht. Volgens de recent verschenen 'Atlas van de Nederlandse broedvogels' van Sovon is de groei er in ieder geval uit. Ingeburgerd is dit ranke duifje zeker. Op dit moment zit weer een paartje op de schoorsteen van het huis aan de overkant. Een van de vier paartjes binnen een straal van 100 m rond ons huis. De Turkse tortels zijn daarmee talrijker dan de huismus (drie paar), ekster en heggenmus (drie paar), kool- en pimpelmees (elk één paar) en

spreeuw (geen!). Zij worden alleen overtroffen door de merel (vijf paar). De Turkse tortel is inmiddels een heel gewone vogel. Voor wie er oog voor heeft is het nog altijd een sierlijke verschijning met een ogenschijnlijke schuchterheid. Echter, katten en eksters weten wel beter!

Door de Roofvogelwerkgroep Het Gooi, aangesloten bij zowel de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken als bij de Werkgroep Roofvogels Nederland, is dit voorjaar een inventarisatiecursus georganiseerd.

Engbert van Oort

Roofvogelinventarisatiecursus: een groot succes!

Ruim 45 deelnemers hebben deze cursus gevolgd. Het doel van de cursus was het leren inventariseren van de in onze gebieden voorkomende roofvogels en het opsporen van hun nesten. De gevonden nesten worden dan gevolgd om het broedresultaat vast te stellen. Deze cursus vond plaats in het GNR-gebouw 't Laer te Laren.

Niet alleen is er aandacht besteed aan uiterlijke kenmerken

(het leren kennen en herkennen) van roofvogels in het Gooi, maar vooral (uiterlijk), vliegbeeld, vlieggedrag, balts, biotoop, voedselkeuze, methode van jacht, geluid, nestbouw, broedgedrag, eieren en jongen, natuurlijke vijanden en sporen waaraan deze vogels te herkennen en te vinden zijn kregen ruimschoots aandacht. Ook (de behandeling van de) nestkaarten en hun gebruik kwam aan de orde.

De cursus bestond uit twee onderdelen. Ten eerste vier theoretische avonden en twee excursies. Daarna vond de overgang plaats naar het tweede onderdeel: het verrichten van veldwerk. Daarbij moest het geleerde in praktijk worden gebracht. Dat kwam neer op het inventariseren van broedende roofvogels in een bepaald gebied. Dat de cursisten hierbij ondersteuning kregen van de regiocoördinatoren en de docenten spreekt vanzelf.

De gegevens werden op nestkaarten verwerkt. Indien mogelijk klommen we naar de gevonden nesten om de leggrootte te bepalen en de jongen te wegen en, te meten en te ringen. Later zal er nog een evaluatiebijeenkomst plaatsvinden om ervaringen uit te wisselen, knelpunten te bespreken en een verdere planning van het veldwerk vast te leggen. Ook moet het vastleggen van de gegevens op de nestkaarten worden voltooid.

De theorieavonden en de excursies werden verzorgd door Hugh Jansen, Rinus Jansen, Dick Jonkers, Harry de Rooij en, last but not least, Hanneke Sevink. Tijdens de theorieavonden kwamen wij in het bezit van een goed gedocumenteerde werkmap en werden we voorzien van een uitgebreide informatiestroom betreffende beeld en geluid. De laatste twee avonden is ook ruim aandacht besteed aan het leren herkennen en opsporen van

roofvogelvervolgning en het leren identificeren van prooiersten en veren.

Dat de goede organisatie van deze cursus de deelnemers zeer enthousiast maakte laat zich raden: vóór de aanvangstijd kwamen de meeste deelnemers al binnen om als eerste een zo goed mogelijk plaatsje te bemachtigen, hun eerste ervaringen te delen en te genieten van de koffie.

Op dinsdag 25 februari 2003 gaat om 9.15 uur de telefoon. Het is de redactie van 'Man bijt Hond' van de NCRV-televisie. Of ik even om 11.00 uur aanwezig wil zijn bij het ooievaarsnest in Vreeland!

Engbert van Oort

Landelijk bekend ooievaarsnest

Wat er aan vooraf ging: Half februari werd ik gebeld door een mevrouw die woonachtig is op Duinkerken in Vreeland; of ik even het nest van de ooievaars van haar schoorsteen wil halen? Wat is het geval: de ooievaars die daar nu zo'n drie jaar broeden hebben last van doorgroeiende takken van de populier waarop zij hun nest in 2000 hebben gebouwd. Al eerder heb ik met behulp van de Firma Driessen takken rondom het nest verwijderd om zo de vogels gelegenheid te bieden om te kunnen broeden. Ook dit jaar waren er veel takken doorgegroei, waardoor het nest amper bereikbaar was voor de ouder vogels, laat staan voor het uitvliegen van jonge vogels. Hierop hadden de ooievaarouders bedacht om dan maar op een schoorsteen, niet ver verwijderd van het oude nest, een nieuw nest te bouwen. De woonster van deze woning was daar niet echt van gecharmeerd.

Deze dame heeft half Vreeland en Loenen gemobiliseerd om dit bouwsel van haar schoorsteen verwijderd te krijgen. Uiteindelijk is het gelukt om met behulp van een hoogwerker, wederom van de firma Driessen, de boom zodanig te snoeien dat het nest weer geschikt werd voor het ouderlijk paar en de schoorsteen bevrijdt was van zijn last. De volgende dag zagen we het ouderpaar alweer druk in de weer om het oude nest geschikt te maken voor het broedsel van dit jaar.

In overleg met de gemeente Loenen zal er in de loop van dit jaar een paal geplaatst gaan worden waarop een kunstnest zal worden aangebracht. Hierdoor hopen we dat de ooievaars in de toekomst van een goed nest verzekerd zijn.

Dat dit ook de landelijke pers niet is ontgaan blijkt uit de kleurenfoto die De Telegraaf op 25 februari 2003 heeft geplaatst met

de titel 'De ooievaar is weer terug uit warm Afrika?'

Hierop hebben zowel de NCRV als het jeugdjournaal via de gemeente mij benaderd met de vraag: 'Kunt u om 11.00 uur aanwezig zijn, om even wat opnames te maken?' Er van uitgaande dat de vogels daar dan hun volledige medewerking aan zullen verlenen.

Ter informatie: het paar dat nu voor de vierde keer op dit nest is gaan broeden bestaat uit een mannetje (ringnummer 4056) van 1998, geboren in Haastrecht en een ongeringd vrouwtje. Op 28 maart 2003 is het vrouwtje weer begonnen met broeden! Hoeveel eieren er zich op het nest bevinden weten we niet, maar dat zal de komende tijd wel duidelijk worden.

Overigens is het wellicht aardig te weten dat er bij de Nes (ook in Vreeland) nog een ooievaarsnest. Afgelopen jaar zijn daar vier jongen uitgevlogen!

Vogelaars zijn vaak fanatieke mensen en ook doorgaans vindingrijk. Een gewaardeerd lid van onze vogelwerkgroep ontdekt een methode om geveld en aan huis gekluisterd wegens aanvallend van zware verkoudheid, slechts gewapend met een telefoonboek, maar gelukkig wel ongehinderd door zo'n lastige zware kijker aan een bandje bungelend om zijn nek, toch nog lekker door te kunnen vogelen!

Jan K. Nijhof

Nieuwe waarnemingen

Laatst was ik snipverkouden en dus lamlendig. Ik had nergens zin in. Buiten gaan vogelen zat er in deze toestand ook niet in. Maar kon ik dan binnen niet vogelen? Uit het raam van onze flat viel niet veel te zien. Plots dacht ik: in de telefoongids! Ik ben meteen aan de slag gegaan. Hier volgt het resultaat voor Hilversum.

Duikers: Duykers 1; *Genten:* Gent 1, van Gent 4 (geen Jan); *Eenden:* Zwaan 3, van de Zwaan 3, de Gans 1, Taling 8, Topper 1; *Roofvogels:* van de Wouw 3, Arend 1, de Gier 2, Buizert 1, Valk 3, de Valk 3, van de Valk 4; *Hoenders:* 't Hoen 3; *Rallen:* Koet 2; *Steltlopers:* Kievit 2, Kievith 2, Kiewiet 1, Ruiter 23 (waarvan 1 Ruiter-de Vink), de Ruiter 30, Ruiters 1, Ruijter 10, de Ruijter 10, Ruyter 9, de Ruyter 4, Snip 2, Bok 2, de Bok 1, den Bok 1, van de Wulp 1; *Jagers:* Jager 13, de Jager 23; *Meeuwen:* van Meeuwen 2, Zilvermeeuw 1, Burgemeester 1; *Koekoeken:* Koekkoek 6, de Koekkoek 3; *Uilen:* den Uil 1, den Uijl 4, den Uyl 4; *Hoppen:* Hop 6; *Spechten:* Specht 1; *Piepers:* Pieper 2, Piepers 2; *Lijsters:* Nagtegaal 2, Paap 2, Paape 1, de Lijster 1; *Zangers:* Fluit 3; *Mezen:* Mees 1; *Kraaien:* Kraaij 3, Roek 1, Raaf 1, de Raaf 2, de Raaff 2, Raven 26; *Vinken:* Vink 12, de Vink 7,

Vinke 1, Putter 3, de Putter 1, Putters 5, van Sijs.

Ter vergelijking Kortenhoef: Gans 1; de Gier 1, van de Valk 1; Ruiter 3, de Ruiter 2, Ruijter 2, de Ruijter 2; de Jager; van Meeuwen 1; Koekkoek 1; Hop 3; Kraay 1, Raven 3.

Wat opvalt is dat de soortenrijkdom eigenlijk maar erg gering is. Bovendien is het frappant dat vogels die typisch voor de karakteristieke biotopen van de beide dorpen vrijwel ontbreken (geen roodborsttapuitje in Hilversum, geen rietzangertje in Kortenhoef). Verder is de spelling een vreselijk zootje. Een probleem vormen de 'van's' en 'van de's'? Betekent dit 'jong van' dan kunnen ze natuurlijk worden meegeteld. Alhoewel, een uil zou zijn kuikens best 'van de Valk' genoemd kunnen hebben. Betekent het 'deel van' dan is het spijtig voor de losse onderdelen, maar we moeten dan onverbiddeijk zijn: ze tellen niet mee.

Er is ook nader onderzoek nodig. De andere dorpen in ons werkgebied dienen uiteraard eveneens geïnventariseerd te worden. Vrijwilligers gevraagd dus. Bovendien dient uitgezocht te worden of het in het geval van duikers, gent, topper, ruiter, bok, jager, burgemeester, hop, pie-

per, paap, fluit 3 en putter (en hun varianten) inderdaad vogel-families betreft. Een duiker kan een antilooop of een mens zijn, een familie kan van Gent afkomstig zijn, het kan ruiters te paard betreffen, men kan zo'n stinkende bok bedoelen enzovoort en zo verder. Als wij dergelijke mogelijkheden niet uitziften (diepte-interviews?) dan komen we tot substantiële fouttellingen. Je moet er toch niet aan denken dat de door velen van ons zo verafschuwde menselijke jager onze waarnemingen zou vervuilen!

Maar wat mij het meest stoort, is dat de meeste maar half gedetermineerd zijn! Duykers, de Gans, Taling, van de Wouw, Arend, de Gier, Valk, ga zo maar door. Lekenpraat en broddelwerk. Je weet zo niet eens of het een echte duiker of bijvoorbeeld een kuifduiker betreft! Wat voor gans? Een grauwe, een rotje, een kolletje? Welke valk? toren-, boom-, slecht-? Nee, hoe lief de vogelwerkgroep mij ook is, het moet mij van het hart, hier hebben wij samen een flinke steek laten vallen. Bestuur doe er wat aan, vooruit medeleden, aan het werk!

Uit de veren

Subgroep Avifauna

Dit is de vaste rubriek van het coördinatieteam van de Subgroep Avifauna. Hier vindt u onder andere nieuws en feiten over de diverse werkgroepen, oproepen, onderzoeksvragen en voortgang van de projecten.

Even niet de sores van de notulen van de januarivergadering of de agenda voor de komende septembervergadering, maar gewoon even aandacht voor de kernactiviteit van de Subgroep Avifauna: de Werkgroepen. We hebben er een drietal uitgelicht: werkgroepen die zich alle drie inzetten voor het beschermen van een speciale groep vogels of vogelsoort.

De werkgroep weidevogelbescherming die gedurende vele jaren haar belangrijke werk 'geruisloos' verricht en het verdient eens in de schijnwerper gezet te worden, de werkgroep boerenzwaluw die de moeilijke positie waarin dit vogeltje de laatste jaren terecht is gekomen wil aanpakken en de werkgroep gierzwaluw die nog niet echt van de grond is gekomen en dus smeekt om leden die dit beestje de plaats geven die het toekomt in het Gooi.

Hiermee willen wij zeker de andere werkgroepen niet tekort doen; ook hun werk verdient de grootste waardering, zij zullen zeker bij een volgende gelegenheid ook in het licht gezet worden.

Hier dus weer mogelijkheden voor leden om actief te worden. Schroom niet: alle tijd die je erin kunt steken is welkom en gebrek aan kennis hoeft je niet te weerhouden, want er zijn in de werkgroepen genoeg kenners die je met alle liefde het 'vak' bij willen brengen.

Weidevogelnestbescherming

In de eerste maanden van het jaar zoeken enkele leden van onze groep, vaak is dat de coördinator, contact met boeren of grondeigenaren om te peilen of zij op hun land mee willen werken met weidevogelbescherming. Wil de boer en grondeigenaar meewerken, dan ondertekenen zij een speciale, wettelijke verplichte vergunning, die het mogelijk maakt dat vrijwilligers legaal op hun land naar nesten van weidevogels kunnen zoeken.

Medio maart worden de beschikbare vrijwilligers ingedeeld in groepen van twee tot vijf personen. Wij proberen ervoor te zorgen dat er in elke groep een ervaren weidevogelaar aanwezig is. Vanaf eind maart gaan de groepen het veld in.

Elk gevonden nest wordt met twee bamboestokken gemarkeerd. Het hele (broed-)seizoen is het contact met de boer en eventueel de loonwerker belangrijk. Vragen die daarbij aan de orde komen zijn bijvoorbeeld: Wat gaat hij met zijn land doen? Waar en wanneer gaat hij maaien? Waar komt het vee te lopen?

Waar gemaaid gaat worden, kunnen de markeerstokken blijven staan, zodat de boer om het nest heen kan maaien. Waar het vee in de wei komt, worden de markeerstokken vervangen door zogenaamde nestbeschermers. Dat zijn betonijzeren rekjes die over de nesten worden gezet.

Gebleken is dat dergelijke rekjes effectief zijn en vertrapping van legfels door het vee voorkomen. In grote lijnen is dit het beschermingswerk. Daarnaast kunnen nog andere vormen van bescherming plaats vinden, zoals kuikenbescherming en bescherming op akkerland.

Een leuk aspect van dit beschermingswerk is dat het u brengt in rustgebieden vlak bij huis, die in principe voor niemand anders toegankelijk zijn. U bent bovendien deelgenoot van het intieme leven van de (weide)vogels en dat allemaal in het besef dat uw inspanningen leiden tot een verhoogd broedsucces en dus tot instandhouding van bedreigde vogelsoorten!

In het werkgebied van de vogelwerkgroep is al ruim tien jaar de weidevogelbeschermingsgroep werkzaam in westelijk Eemland. Wij verzekeren u dat u er geen spijt van zult krijgen, als u besluit een deel van uw vrije tijd in het voorjaar aan weidevogelbescherming te besteden. Globaal gaat het om zo'n vier uur-tjes in de week en dat een week of twaalf achter elkaar.

Wilt u zich opgeven of wilt u eerst nog meer inlichtingen, dan is een telefoontje, briefkaartje of e-mailtje naar één van de hieronder genoemde coördinatoren voldoende.

Weidevogelbeschermingsgroep Westelijk Eemgebied:

- Gert Bieshaar, Zevenenderdrift 16, 1251 RC Laren, tele-

foon: (035) 531 10 02, e-mail: g.bieshaar@wanadoo.nl

- Frits During, Klapproos 23, 3755 HW Eemnes, telefoon: (035) 531 09 02.

Gierzwaluwwachters gevraagd

Gierzwaluwen zijn echte stadsvogels. Zij broeden daar onder daken, in spleten en in gaten in muren. Renovatie, restauratie en afbraak vormen een bedreiging voor de broedvogels. In nieuwbouw is geen ruimte voor hen door veranderde bouwwijzen. De vogelwerkgroep houdt zich daarom al lang met de bescherming van gierzwaluwen bezig. Met het gierzwaluwenproject wordt geprobeerd hulp te bieden door aan projectontwikkelaars, architecten, aannemers en bewoners informatie te verschaffen en hen te bewegen beschermende maatregelen te nemen. Ook wordt gewezen op de mogelijkheid om bijvoorbeeld nestgelegenheid in de vorm van nestkasten, -stenen en -pannen aan te brengen. Soms wordt die nestgelegenheid door de vogelwerkgroep verstrekt. Op welke plaatsen gierzwaluwen broeden is nog maar voor een heel klein deel bekend. Slechts een zeer klein aantal leden voelt zich geroepen een bijdrage aan het project te leveren. Er wordt nu gedacht aan het 'aanstellen' van gierzwaluwen-wachters. Deze

personen zouden een wijk onder hun hoede kunnen nemen en daar kunnen vastleggen waar gierzwaluwen broeden. Bij een bedreiging van de broedplaats zouden zij samen met de projectcoördinator hulp kunnen bieden. Verder zouden zij kunnen nagaan waar eventueel nestgelegenheid kan worden verschaft op gunstig lijkende plaatsen bij nieuwbouw, verbouwing, renovatie of restauratie. Degenen die zich aanmelden krijgen een informatiepakket over de gierzwaluw. Opgave bij Dick Jonkers, Koggewagen 3, 1261 KA Blaricum, telefoon: (035) 526 04 66, e-mail: d.jonkers@12move.nl.

Boerenzwaluwenproject gaat van start

Boerenzwaluwen die in stallen en schuren broeden hebben het moeilijk gekregen. Stallen worden in verband met ammoniakuitstoot afgesloten, of worden omgevormd tot grote open stallen waarin veel licht doordringt. Melktanklokalen worden ontoegankelijk gemaakt. In verband hiermee is de vogelwerkgroep gestart met een boerenzwaluwenproject. De opzet hiervan is dat in het buitengebied onder bruggen en duikers nestgelegenheid voor boerenzwaluwen wordt aangebracht.

Gezocht: een coördinator voor de Werkgroep Ganzen

De werkgroep ganzen zoekt een persoon die de werkgroep nieuw leven in wil blazen en samen met anderen de gans weer op de kaart wil zetten. De gans, toch een belangrijke inwoner en bezoeker van ons werkgebied verdient het.

Hiervoor wordt samengewerkt met diverse instanties en organisaties. Afgelopen tijd zijn potentiële locaties in kaart gebracht en nog dit seizoen zal de nestgelegenheid voor een deel worden gemonteerd. In de komende jaren willen we die locaties gaan monitoren om het succes ervan vast te leggen. Hierbij is hulp van leden nodig die controles willen gaan uitvoeren. De controles houden in dat in juni wordt nagegaan of de kunstmatige nestgelegenheid bezet is. Voor opgave zie boven.

Namens het CoördinatieTeam Subgroep Avifauna,
Cor de Kruif, secretaris
De Dam 72, 1261 KV, Blaricum,
telefoon: (035) 525 82 99, e-mail: cor.francisdekruif@wanadoo.nl.

Zesde Provinciale Vogelaarsdag Flevoland

Zaterdag 29 maart 2003 werd bij het Muiderzand de 'Flevoland Vogelaarsdag' gehouden. De ontvangst was gastvrij met koffie en gebak. De activiteit van Rob van Swieten en verscheidene sponsors hadden deze bijeenkomst mogelijk gemaakt.

Precies op tijd opende Rob van Swieten de bijeenkomst. Hij gaf een kort overzicht van de uiteenlopende projecten op vogel-

gebied in de Flevopolder en de Noordoostpolder. Deze gemeenschappelijke bijeenkomst kan bijdragen tot integratie en uitwisseling van informatie in het relatief dunbevolkte uitgestrekte polder gebied.

Edzard van de Water, mede namens André van der Berg, van de provincie Flevoland presenteerde de eerste resultaten van

het provinciaal broedvogel meetnet. Deze gegevens zijn van veel belang voor de beleidsmakers. Het vogelbestand is een goede weerspiegeling van de kwaliteit van het milieu. Er is in eerste instantie gekozen voor een aantal kenmerkende soorten broedparen van weide- en akkervogels en moerasvogels. In het weiland en akker gebied werden verrassend veel gele

kwikstaarten, graspiepers en ook nog veldleeuweriken gevonden. In de moerasgebieden deden blauwborst en rietgors het heel goed, evenals de bruine kiekendief. Er was zelfs een broedpaar van de kwartelkoning. Er waren echter maar heel weinig broedende grutto's en tureluurs en geen broedende watersnippen of kemphanen.

Ruud van Beusekom van Vogelbescherming Nederland vertelde over de ecologie van Roerdompen en de noodzakelijke maatregelen om het broedbiotoop van de roerdomp te verbeteren en uit te breiden. Over heel west Europa daalt het aantal roerdompen. In ons land is er sinds de negentiger jaren een versterkte achteruitgang maar in het voormalige Oost-Duitsland, de Oekraïne en Rusland is de ontwikkeling nog gunstig. Een bedreigende factor is slechte waterkwaliteit, te grote wisselingen in de waterstand, maaien van overjarig riet en verbossing van moeras ten gevolge van te lage waterstand.

Na de pauze, met uitzicht op de jachthaven, kon de aangekon-

digde lezing over Wetlandwacht helaas niet doorgaan. Daar voor in de plaats gaf Rob van Swieten een verslag van de georganiseerde Roofvogel nestkartering in Flevoland. Er is een roofvogelcursus gegeven en de deelnemers waren verplicht minstens een jaar mee te doen aan de kartering. In eerste instantie werden buizerd, sperwer en haviknesten gekarteerd. Buizerd en havik doen het redelijk. Sperwernesten zijn moeilijker te vinden. Maar de broedresultaten van de sperwer zijn ook het minst succesvol. Met name het aantal uitgevlogen jongen per nest is het laagste. Aandacht moet besteed worden aan de voedselsituatie die een verklaring voor de slechte resultaten kan zijn.

In de middag werd door Nico Dijkshoorn, beheerder van de Lepelaarplassen een excursie geleid naar de Lepelaarplassen. Het niet voor het publiek opengestelde gedeelte werd bezocht. Er zijn in dat gebied twee extra observatiehutten, één aan de Kwelplas en één aan de achterzijde van de Grote Plas. Het waterbeheer in het bijzonder de

gereguleerde wisseling van de waterstand blijkt van groot belang voor de kwaliteit van het natuurreserveaat en de verbetering van de biotoop voor vogels. Een subjectieve en willekeurige greep uit de observaties. We zagen veel pijlstaarten. De aal-scholvers waren volop aan het broeden en prachtig in het broedkleed. Een paartje do-daars in zomerkleed was samen aan het zwemmen en naar voedsel aan het duiken. Enkele rietgorzen waren op de voor die soort karakteristieke wijze insecten aan het vangen.

Een geslaagde bijeenkomst die vanuit het Gooi meer aandacht verdient. Te meer omdat we de laatste jaren weinig meer horen over de Noord-Hollandse vogeldagen en veel vogelaars uit het Gooi graag de vogelgebieden in de Flevopolder bezoeken. Met beperkte menskracht wordt veel werk verzet.

SIMON VISSER

Vogels hebben altijd tot verbeelding van mensen gesproken. Dat blijkt uit de talloze uitdrukkingen met namen of verwijzingen naar vogels. Een kleine bloemlezing.

Jan K. Nijhof

Spreekwoordelijke vogels

Iemand kon vroeger vogelvrij verklaard worden. Iedereen mocht hem vangen of doden. Men noemde dat zo omdat vogels zelf vogelvrij waren: iedereen mocht ze vangen. Lukte dat, dan was de vogel geknipt (gevangen), zo niet dan was de vogel gevlogen. Dat gebeurde als

je de vogel over het touw liet gaan (buiten de val liet komen, overdrachtelijk: als je de gelegenheid niet benutte). 'Beter één vogel in de hand dan tien in de lucht' heeft dus waarschijnlijk oorspronkelijk een culinaire achtergrond. Een vogelvanger moet wel een beetje

moeite doen. Dit blijkt uit: 'De vogelaar (vogelvanger) op bedriegen uit, de vogel lokt met zoet gefluit.' Dat is best lastig want ieder vogeltje zingt immers zoals het gebekt is. Voor sommige vogeltjes was hij sowieso te laat, die zongen te vroeg en waren dus niet voor hem, maar

voor de poes. Sommige gelukkigen hoeven echter helemaal geen moeite te doen. Die lopen er zomaar tegenop en dan geldt: die de vogel vindt, die mag hem roven (de duvel schijnt altijd op één hoop). Eveneens gerelateerd aan de voedingswaarde is: 'De man een vogel en de boer een gans' (ieder krijgt hetzelfde, maar wie het echt verdient, krijgt een beetje meer). Hieruit spreekt trouwens een waardering voor de boer die tegenwoordig op zijn minst wat minder vanzelsprekend is.

Er zijn ook minder doelgerichte en egoïstische uitdrukkingen, bijvoorbeeld: 'Men kent de vogel aan zijn veren.' Dat spreekt ons wel aan, maar niet iedereen is het daar mee eens: 'Men kent de vogel niet aan zijn pluimen'

(schijn bedriegt). Wij houden echter vol: 'De vogel kent men aan zijn vlerk', en voegen daar aan toe: 'De werkman aan zijn werk.' Ons geoefend oog ziet het meteen: 't zijn vogels van verscheidene veren ('t zijn onderling flink verschillende personen). Om meteen te zien of het een slimme of een gladde vogel is, vergt wat meer ervaring. Of: 'Kleine vogels, kleine nesten' (een bescheiden mens is met weinig tevree), wel in alle gevallen met onze ervaring strookt, waag ik te betwijfelen. Als iemand zo vlug is als het vogeltje dat koe heet (nogal sloom is), hoeft dat helemaal geen belemmering te zijn om vogelaar te worden. Die komen doorgaans ook niet vooruit. Soms is het verstandig de vogeltjes te laten zorgen, die hebben vlugge pootjes

(laat anderen zich maar moe maken, u ziet wel hoe het loopt). Van de vogelkalender van 'het Vogeljaar' (maart) leerde ik, dank zij onze vorige voorzitter, dat de hop zijn nest niet schoonhoudt. Dat betekent dat deze prachtige vogel niet deugt, want: 't is een slechte vogel, die zijn nest bevuilt. Waarom moet ik nu ineens aan de troebelen in de koninklijke familie denken? Dat brengt me dan weer op: 'Aan een klein vogeltje past geen grote bek' (men moet zijn plaats weten). Ik vrees dat dit stukje een vreemde eend in de Korhaanvijver is. Sorry, maar als men een ekster uitstuurt, krijgt men een bonte vogel weer in huis (als men iets laat uitvoeren door een klungel, krijgt men broddelwerk)!

De zeearend is afgelopen winter ook in het Naardermeergebied gesignaleerd. Zo zagen zelfs treinreizigers de vogel op het ijs staan tussen Naarden en Weesp. Dit artikel van Marion de Bo stond op 31 mei 2002 in het NRC en is ook interessant voor vogelliefhebbers in Het Gooi.

Marion de Bo

De vliegende deur verschijnt vanzelf

Voor het eerst komt de zeearend in Nederland overzomeren. Medewerkers van Staatsbosbeheer zien de reusachtige vogel ineens op diverse plaatsen tegelijk, niet alleen in de Oostvaardersplassen, maar ook in Overijssel in de Wieden, in de Duursche Waarden langs de IJssel bij Olst en in het Vossemeer, een van de noordelijke randmeren.

Rond het Drontermeer zitten zelfs vier exemplaren tegelijk. 'Maar we houden het nog een

beetje stil, anders ziet het hier straks zwart van de mensen', zegt Egbert van Wijhe van Staatsbosbeheer Overijssel. De zeearend is een kolossale vogel met een vleugelspanwijdte van twee tot tweeënhalve meter en diepe, krachtige vleugelslagen. Kenmerkend zijn, behalve de enorme vleugels, ook de lange nek, de krachtige, lichtgekleurde snavel en de opvallende wigvormige staart. Natuurbeschermers zijn elkaar de afgelopen jaren in de haren

gevolgen over de vraag of de soort hier kunstmatig moest worden uitgezet, zoals het Wereld Natuur Fonds wilde, maar nu blijkt de 'Vliegende Deur' hier op eigen kracht te zijn verschenen. In noordoost-Duitsland broedt hij al langs de Weser, op nog geen 150 km van de Nederlandse grens. In Nederland verscheen hij al enkele jaren als wintergast in ons land. 'In de Oostvaardersplassen zwerft hij meestal van half oktober tot eind maart rond', zegt Leo Smits van

Staatsbosbeheer in Lelystad. 'Soms zie je hem elke dag, en dan weer een paar dagen niet. Eind april zat hij dagelijks in het westen van het terrein. Hij ving daar karpers, die hij op zijn dooie gemak op het fietspad zat op te peuzelen. Dit jaar zagen we hem op 5 mei nog, opmerkelijk laat in het seizoen. Het terrein was wegens MKZ-gevaar voor het publiek gesloten en daardoor extra rustig.' Echt schuw is de zeearend overigens niet. In Mecklenburg broedt hij

in kleine bosjes in het cultuurland, niet ver van de stad. Zijn favoriete menu bestaat uit karkassen van edelherten en reeën, naast vis en watervogels zoals ganzen en zwanen. Vossen en katten, hazen en konijnen plukt hij met speels gemak uit het veld.

Rob Vogel van de Stichting Vogelonderzoek Nederland (Sovon) hoopt dat de zeearend binnen een jaar of drie in ons land zal broeden. 'De meningen zijn wat verdeeld. Er is hier na-

melijk nog geen grote groep overwinteraars waargenomen, hooguit zes tot tien beesten. In landen als Tsjechië en Duitsland zaten tientallen overwinteraars op een kluitje voordat het eerste broedgeval kwam.' Hij verklaart de terugkeer van de zeearend mede uit het stopzetten van het gebruik van giftige landbouwbestrijdingsmiddelen, die tot in de jaren zeventig leidden tot veel slechte eieren en een hoge wintersterfte bij roofvogels.

De zesentwintigste, één van die prachtige februaridagen van dit jaar met een aangename temperatuur, veel zon en een snuifje lente in de lucht, was aanleiding voor ons eerste retourtje Hilversumse Bovenmeent.

Sytze Poelstra

Twee retourtjes Bovenmeent

Afgaande op de ganzen zou het nog winter kunnen zijn, want behalve grauwe en kolganzen zijn er ook enkele brandganzen en Canadese ganzen te zien; aan de zuidostrand van het gebied stapt statig een grote zilverreiger. In het waterrijke deel van deze "Nieuwe Natuur" is er nog één te bespeuren, die lange tijd bijna onbeweeglijk op een eilandje in de grote plas staat; middagslaapje?

In de plas aan de zuidzijde van de weg (fietsroute) naar Weesp, blinkt tussen de donkere pollen iets wits en even later valt een kleine zilverreiger te bewonderen, die actief aan het foerageren is en daarbij soms even de vleugels uitslaat; duidelijk zijn de zwartachtige snavel en de zwarte poten te zien en soms kun je zelfs een glimp van zijn gele tenen opvangen.

Als na enige tijd dan ook nog een grote zilverreiger daar dichtbij neerstrijkt en beide vogels

bijna in één kijkerbeeld kunnen worden gevangen, levert dat een adembenemend tafereel op!

Vanuit de observatiepost is de "grote plas" mooi te overzien; een tiental pijlstaarten is er aan het grondelen, beurtelings zie je de mooie chocoladebruine koppen van de mannetjes plaats maken voor hun eigenwijs schuin omhoog stekende puntstaarten. Maar ook de fraaie slobbeenden met hun megasnavels zijn present en de gedistingeerd gekleurde krakeenden, de bonte smienten, de kleine wintertalingen en de in verhouding daarmee reusachtige berg-eenden.

Boven de bomenrand van het Naardermeer cirkelen wat buizerds en een vrouwtje sperwer vliegt laag over het struweel in de hoop een prooi te overrompen.

Op 14 maart opnieuw zo'n mooie dag, soms wat koel met een straffe oostelijke wind; op weg voor ons tweede uitstapje naar de Bovenmeent!

Vier Canadese ganzen, groepjes kol- en grauwe ganzen en zeker een dertigtal brandganzen zorgen voor levendigheid in het landschap en ook de nog niet zolang geleden gearriveerde grutto's dragen daaraan een steentje bij: hun drukke geroep is van ver hoorbaar!

Aan de zuidrand van het gebied zweeft traag op geringe hoogte een bruine kiekendief, een vrouwtje, gezien de donkere tint van de bovenzijde en de lichte kop en voorvleugels.

In ondiep water foerageren Kieviten, wat kempaantjes, een watersnip en twee tureluurs; een stuk of zes bonte strandlopers poeren met hun snavels in het slik.

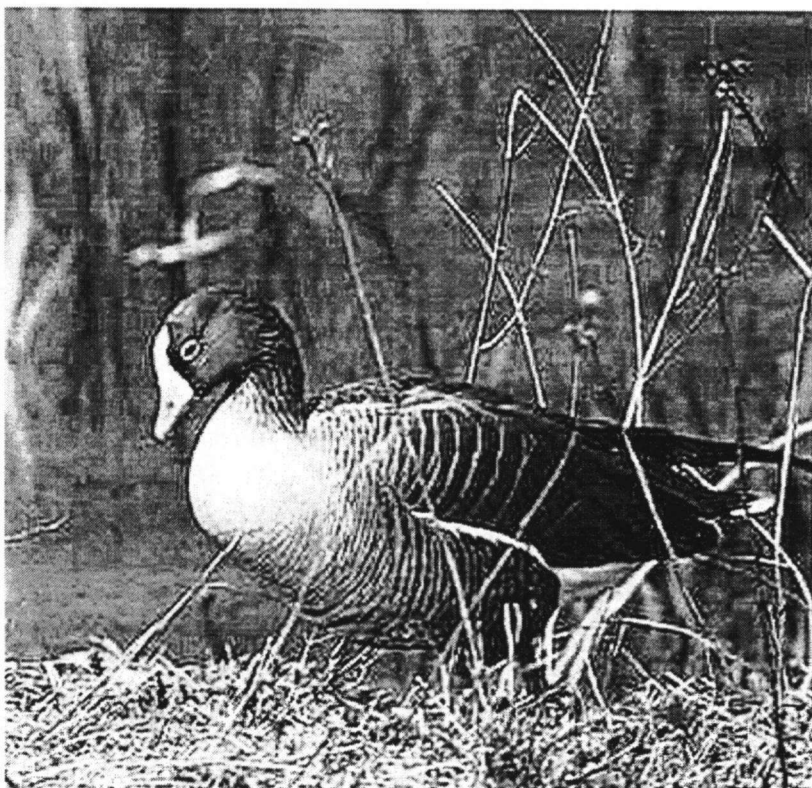
Vanuit de observatiepost zijn opnieuw pijlstaarten, slob- en krakeenden te zien en samen met een collega-vogelaarster geniet ik van al dit moois; we wijzen elkaar op een groepje in rechte lijn aanzwemmende smienten en ontdekken zowaar nog twee paartjes nonnetjes, sierlijke kleine eendjes op een grote plas. Heel mooi is even later het vrouwtje blauwe kiekendief, dat recht op onze schuilplek komt aanvliegen onder schitterende belichting; zij komt heel dichtbij en de licht bruingele tint op de borst en de witte stuitvlek zijn prachtig te zien.

Zeker zo mooi zijn kort daarop die twee grote zilverreigers, die proberen de beboste rand van het Naardermeer over te vliegen, maar die enigszins gehinderd door de tegenwind in de richting van onze observatiepost worden gedreven; de smetteloos witte vogels, die met diepe vleugelslagen onze kant op komen doen sprookjesachtig aan.

Plotseling merkt mijn hobbygenote op, dat zij, komend vanuit de richting Naarden en fietsend langs de Karnemelksloot in het weiland twee ganzen heeft zien zitten, die wat betreft grootte en tekening wel eens dwergganzen zouden kunnen zijn.

Op genoemde plek aangekomen constateren we dat daar twee tamelijk kleine ganzen zitten te dommelen in gezelschap van twee brandganzen; dichtbij foerageren enkele groepjes grauwe en brandganzen.

Met de zon schuin in de rug merken we op, dat bij beide vogels de witte kol tot ruim boven het oog reikt, maar de doorslag geeft de duidelijk zichtbare gele oogring. Als de vogels wat actiever worden en gaan grazen, worden de verhoudingen duidelijker: de kleine, mede door de korte roze snavel nogal rond lij-

Dwerggans

Foto: Helmut Partsch

kende kop, de donkere buikvlekken en de oranjeachtige poten maken het beeld verrassend compleet en zelfs de roep met een ietwat geknepen "uuu"-klank wordt tot twee keer toe gehoord. Daarbij zijn ze wat kleiner dan de twee brandganzen, bij wie ze zich telkens weer met een zekere voorliefde aansluiten en duidelijk veel kleiner dan de grauwe ganzen in de buurt. De vogels zijn niet schuw en komen langzaamaan nog wat dichterbij, zodat nu ook enkele individuele verschillen opvallen: zo heeft de ene vogel een grotere kol - wat hem van tijd tot tijd een bijna meerkoetachtige koptekening geeft - en grotere buikvlekken dan de andere. Die andere gans draagt echter om de linker poot een brede zilverwitte ring en om de rechter poot een gele ring, die ongeveer de helft smaller is.

Nadat in de directe omgeving een aantal ganzen op de wieden

is gegaan, blijft ons viertal echter onverstoord bijeen en in combinatie met de gesignaleerde ringen maakt dit de waarneming extra interessant, want het vertelt ons iets omtrent de vermoedelijke herkomst van de vogels. Dat blijkt als ik er na thuiskomst een aantal vogelgidsen op na sla; uit de meeste gidsen valt op te maken, dat de soort in Europa sterk is afgenomen en in Nederland slechts sporadisch wordt gesignaleerd.

De ANWB Vogelgids van Europa (Mullarney, Svensson e.a.) geeft echter bovendien de volgende belangwekkende informatie: "Herintroductieprogramma's in Fennoscandia (d.w.z. Noorwegen, Zweden, Finland en het Russische Kolaschiereiland), zoals met gekleurde jongen in Noord-Zweden, die met Brandganzen als pleegouders naar Nederland trekken (oktober-april)".

Dit deed mij even opveren

Vogels beschikken over een zeer flexibele hals en een zeer lichte schedel. Zij kunnen niet alleen de onderkaak, maar ook de bovenkaak bewegen.

J.K. Nijhof

Een grote bek

In de loop van de evolutie is er veel veranderd een verbeterd aan het vogellichaam. Om echt vliegen mogelijk te maken moesten vogels gewicht kwijt. Een opgave die velen van ons, zij het om andere redenen, zullen herkennen. Echt zwaar was het gebit, dat bovendien de vogel nogal topzwaar (eigenlijk kopzwaar) maakte. Dat werd dus afgeschaft, wat meteen de mogelijkheid gaf de kaken wat lichter uit te voeren. Ook aan de rest van de schedel van de vogel is het nodige aan gewicht bespaard. De botjes zijn dun en indien mogelijk hol of hebben uitsparingen, zogenaamde vensters. Het resultaat is dat de schedel van een rat bijvoorbeeld 1,25% van zijn lichaamsgewicht weegt, die van een duif slechts 0,21%! Maar kaken met gebit dienden onder andere om iets, voedsel bijvoorbeeld, te kunnen grijpen. Al was het maar om in leven te kunnen blijven moest er dus een grijporgaan beschikbaar blijven. De voorpoten van de vogel waren al veranderd in vleugels. Daarmee kon hij dus evenmin iets (vast)pakken zoals veel dieren dat wel kunnen.

Sommige vogels kunnen aardig manipuleren met de achterpoten (papagaaïen), maar dat alleen is toch niet de oplossing. Daarom werd de lichte hoornschede van de kaken uitgevonden: de snavel.

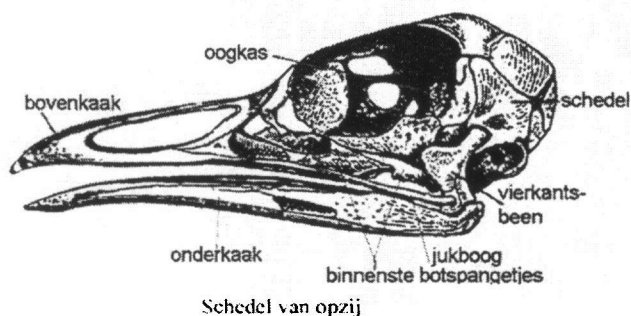
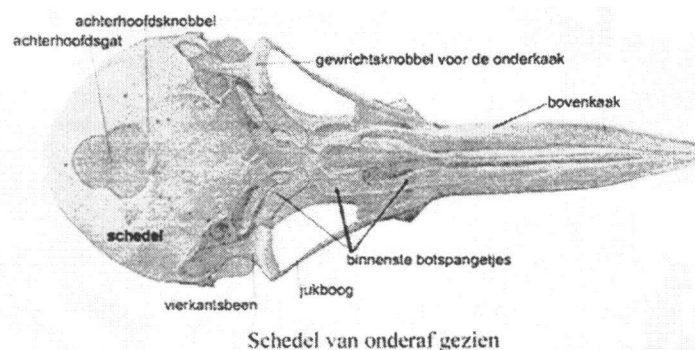
Daarmee zijn we er echter nog niet helemaal. Zoals we al eerder gezien hebben, hebben vogels

een nogal stijve romp. Ondanks dat moet hij met die snavel liefst overal bij kunnen komen. De beweeglijkheid die daar bij hoort moet dus ergens anders vandaan komen. Daarin voorziet de slangachtig soepele hals. Vogels hebben wel 11 tot 24 halswervels, zoogdieren (ook de giraf) hebben er maar zeven. De hals kan zo soepel bewegen dat je zou denken dat er kogelgewrichten tussen de wervels zaten. Merkwaardig genoeg is dat niet zo: het zijn zadelgewrichten. (zie figuur). Die maken beweging van voor naar achter en van links naar rechts mogelijk, maar zijn niet in staat tot een echte draaiing. Kennelijk is dat vol-

doende, de hals is wonderbaarlijk flexibel en stelt de vogel in staat de snavel te krijgen waar hij hem hebben wil. Zodoende kan hij ook het smeer van de stuitklier of het poeder van de poederdonsveren overal over zijn veren wrijven. (Op de kop zullen de poten natuurlijk toch even moeten helpen). U had natuurlijk inmiddels zelf al bedacht dat vogels met lange poten doorgaans ook een lange nek hebben.

Schedel

De kop (schedel) rust met één achterhoofdsknobbel in een kom van de eerste halswervel. Deze wervel heet atlas naar de Griekse god die de wereldbol torst.

Zoogdieren hebben twee achterhoofdsknobbels. Deze knobbel(s) maken het ja-knikken mogelijk. Zowel bij vogels als bij zoogdieren heeft de tweede halswervel een verticale pin die in een gat van de atlas past. Kop plus atlas draaien om deze pin bij het nee-schudden. Bij vogels gaat dit alles buitengewoon soepel. Bij veel dieren liggen staartpunt en neuspunt op één lijn, namelijk in het verlengde van de horizontale ruggengraat. Mensen lopen rechtop, de ruggengraat staat dus verticaal. Onze neus wijst echter niet naar de sterren maar staat loodrecht op de ruggengraat, wat wel zo handig is. De achterhoofdsknobbels zijn dus meer naar onder en wat naar voren verschoven. Vogels zijn ook tweebeners, hun ruggengraat staat ook vrijwel rechtop en ook zij kijken niet hemelwaarts maar gewoon naar voren. Ook bij hen is de achterhoofdsknobbel wat naar het vooronder verschoven.

De vliegbeweging is nogal ingewikkeld. Bovendien gaat vliegen nogal snel. Dat vereist een goed waarnemingsvermogen, een goede coördinatie en snelle reacties. Daarvoor zijn relatief grote hersenen nodig en die hebben vogels dus.

Die worden beschermd door de hersenpan die vrijwel rond is. De botjes ervan zijn immers dun en een ronde vorm geeft naar verhouding de grootste sterkte. De samenstellende delen vergroeien al in het ei volkomen. De maat van de hersenpan van een volwassen vogel ligt dus vast, groei

zit er niet meer in. Bij de mens vergroeien de schedelbeenderen tijdens het leven steeds meer, maar de naden blijven altijd zichtbaar.

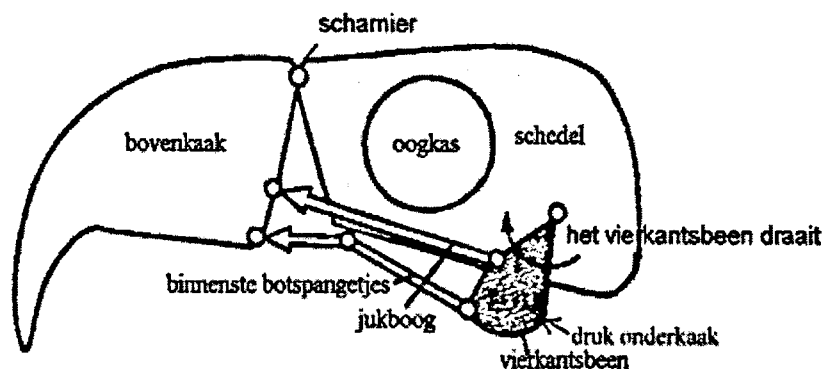
Voor de meeste vogels is zien zeer belangrijk, de ogen zijn dus groot en uiteraard de oogkassen ook. Zò groot, dat de beenderen tussen de ogen nog slechts een dunne plaat vormen waar bovendien nog vaak een venster in zit.

Kaken

De (lichte) onderkaak bestaat uit meerdere botjes. Hij is met een scharniergewricht (open naar) (zie figuur) verbonden aan het zogenaamde vierkantsbeen, dat op zijn beurt met een dergelijk gewricht (heen en weer) aan de hersenpan zit. Bij ons scharniert de onderkaak direct met de hersendoos, het vierkantsbeen is in minuitvoering in het middenoor terechtgekomen. Als de onderkaak naar beneden beweegt, duwt hij het vierkantsbeen (draaiend om het gewricht met de hersenpan) als een soort slinger naar voren. Aan het vierkantsbeen zit links en rechts de jukboog (bestaande uit meerdere botjes). Dit is een dun botspangetje dat buiten- en onder-

langs de oogkas loopt en eindigt tegen de achterrand van de bovenkaak.

Het verhemelte van vogels is niet gesloten zoals bij de mens. Het bestaat uit een aantal dunne stangetjes met openingen ertussen. Twee van die stangetjes (samengesteld uit meer botjes) lopen, net als de jukboog, van het vierkantsbeen naar de achterrand van de bovenkaak. Als nu de onderkant van het vierkantsbeen naar voren slingert, worden die twee paar stangetjes naar voren bewogen. Die duwen dan tegen de onderachterband van de bovenkaak. Deze is met zijn bovenachterband flexibel aan de hersenpan verbonden. Bij papagaaien zit hier zelfs een echt gewricht. Het resultaat van het geduw van onder tegen de achterrand is dat de bovensnavel gaat draaien om de bovenachterband. De bovensnavel gaat dus naar boven open op hetzelfde moment als de onderkaak naar beneden opengaat. (zie figuren). De vogelsnavel is dus eigenlijk een soort pincet. Bij ons gaat alleen de onderkaak naar beneden als wij onze mond openen. Vogels kunnen dus letterlijk een wijde bek (pardon: snavel) opzetten.

Krachten uitgeoefend op de bovensnavel als de onderkaak opengaat en dan het vierkantsbeen naar voren duwt

Verslag van de Algemene Ledenvergadering over 2002 op 27 maart 2003

Aanwezig: circa 62 leden, onder wie zeven ereleden: Jan Bos, Jelle Harder, Dick Jonkers, Rie Tabois, Adri Vermeulen en de twee nieuwe ereleden: Bep Dwars en Joke van Velsen.

Afwezig met kennisgeving: Wil Bindt, Yolande Bosman, Fred van Klaveren, Anneke & Simon Visser.

1. Opening

Een hartelijk woord komt allereerst van de voorzitter die iedereen welkom heet, in het bijzonder de zeven ereleden. Nadat voorzitter alle bestuursleden voorstelt, wordt er stil gestaan bij het overlijden van Nico Dwars. Een groot verlies voor zijn gezin én voor de Vogelwerkgroep, het is een gemis van een zeer actief en zeer gewaardeerd lid.

Er is het afgelopen jaar veel gedaan en zijn er veel activiteiten ontplooid en gerealiseerd. Wat niet gerealiseerd is, is een onderkomen voor onze Vogelwerkgroep. Het valt zeker niet mee een onderkomen te vinden. De voorzitter komt hier later op terug.

1.1 Ingekomen stukken

Er waren geen ingekomen stukken.

2. Verslag van de Algemene Ledenvergadering van het jaar 2002

Het verslag van de Ledenvergadering 2002 is abusievelijk niet gepubliceerd in De Korhaan. Er

zijn vanavond zo'n vijftig verslagen uitgedeeld en hoewel voorzitter in ziet dat de tijd te kort is om op te reageren kan dat altijd aan het eind van de vergadering of in de pauze.

Hiermee wordt het verslag tot nader order goedgekeurd.

3. Jaarverslag 2002

3.1 Secretaris

De Vogelwerkgroep bestaat dit verslagjaar 35 jaar. Zoals de vorige Ledenvergadering reeds is meegedeeld, is hier geen specifieke aandacht aan besteedt. Een belangrijk punt voor dit jaar was om de organisatie te optimaliseren en waar nodig op te krikken.

Begin november is er een zogenaamde "open" ledenavond, oftewel een buitengewone ledenvergadering georganiseerd. Het is voor het eerst in de geschiedenis van de Vogelwerkgroep dat er ook niet-leden uitgenodigd zijn voor deze avond. Tijdens die buitengewone ledenvergadering werden Bep Dwars en Joke van Velsen tot ereleden van onze vereniging benoemd.

Met de Stichting Coördinatie NME Gooi en Vechtstreek (CNME) wordt nog steeds gezocht naar de mogelijkheid van een geschikte ruimte, die kan worden gebruikt voor ondersteuning van 'groene' organisaties, waaronder de Vogelwerkgroep. Zo werden de locaties bij NS-station Bussum-Zuid en het Vogelasiel in Naarden bekeken. Daarnaast zijn door de Vogel-

werkgroep alle gemeenten tussen de Eem en de Vecht aangeschreven voor ruimten van tijdelijke aard. Een twintigtal scholen zijn eveneens benaderd. Helaas bleven deze inspanningen tot nu toe zonder resultaat.

Zoals bekend zitten er veel haken en ogen aan de inmiddels ingevoerde Flora- en faunawet; men gaat 'vreemd' om met bepaalde vergunningen, zoals bijv. de afschotvergunningen voor de Knobbelzwaan. Het bestuur toont zich bezorgd hierover. Dat zij ook actie voert, bewijst een bezwaar welke tijdens een hoorzitting door onze voorzitter geuit is. Helaas werd dit ongegrond verklaart. Onze Vogelwerkgroep probeert nu via organisaties zoals bijvoorbeeld het SVN de strijd aan te binden.

Jelle Harder merkt op, dat er een aanpassing op het huishoudelijk reglement niet genoemd is. Rob antwoordt dat dit klopt, hij vult aan dat er reeds een Dagelijks Bestuur geformeerd is, bestaande uit voorzitter, secretaris en penningmeester. Dit heeft tot doel om slagvaardiger aan het werk te gaan en bepaalde punten voor het Algemeen Bestuur al voor te werken. Dit Dagelijks Bestuur is reeds een aantal malen bij elkaar geweest en blijkt goed te functioneren. Het was inderdaad de bedoeling het vanavond te bespreken. Het concept is reeds gemaakt, maar er is verzuimd dit op de agenda te plaatsen. Het zal de volgende

Algemene Ledenvergadering bekrachtigd worden.

3.2 Avifauna

Er is een nieuw Coördinatie Team geformeerd, welke onder meer een enquête heeft opgezet voor de meer actieve leden van deze subgroep. Op de enquête is veel respons gekomen. Hieruit bleek onder meer dat de communicatie beter kan. Dit heeft onder meer geleid tot een nieuwe rubriek in De Korhaan 'Uit de veren'.

Ook zijn het afgelopen jaar weer enkele gebieden op broedvogels geïnventariseerd; de Bloemendalerpolder, het Laarder Wasmeer, de Dode Hond, de Buitenvaart-Noord en de Zuidpolder te Veld.

Ook door de overige werkgroepen is veel werk verzet, zoals bijvoorbeeld; het Tuinvogelonderzoek, waarbij er over het jaar 2001 een verslag uitkwam, Steen- en Kerkuilenwerkgroepen, trekellingen vanaf het Corversbos, de Roofvogelstudiegroep, om er maar een paar te noemen. Ook de tweewekelijkse Eempoldertellingen gaan onvermoeid door. Voorzitter bedankt Nico Klippel voor zijn jarenlange inzet als coördinator, waarna de aanwezigen hun dank betuigen middels een welverdiend applaus. Corné Joziassse zal Nico opvolgen. De 'Vogel van het jaar 2002', de ekster, heeft veel publicaties opgeleverd. Voorzitter bedankt alle coördinatoren van de diverse werkgroepen en de vele actieve leden.

3.3 Communicatie

De maandelijkse ledenavonden zijn dit jaar georganiseerd door Wim le Clercq, waarvoor dank. Ook een woord van dank voor Bertus van den Brink en zijn assistenten voor het promoten van onze Vogelwerkgroep op de diverse markten en evenementen.

De Website is weer veel gelezen en ook het Goois Vogelnet (GVN) blijkt in toenemende mate een gebruikt communicatie middel. Het aantal doorgestuurde mailtjes gaat naar de duizend toe.

De Korhaan is het afgelopen jaar vijf maal verschenen, eigenlijk zoals de laatste jaren gebruikelijk is. De redactie kan nog altijd meer kopij gebruiken om ons 'lijfblad' leeswaardig te houden. Na een speciaal woord van dank ontvingen de volgende drie Korhaan medewerkers een luid applaus; Wim Duurland welke maar liefst 20 jaar redacteur is geweest, Ruud Willemstein als vaste medewerker en Peter Vos als medewerker voor de rubriek Veldwaarnemingen.

3.4 Vogelcursussen

Een erg goede vogelwerkgroep-promotie is nog steeds de Vogelherkenningscursus en met recht. Al weer zes jaar wordt er met een gemotiveerde jeugdgroep gewerkt. In het verslagjaar was de belangstelling voor de volwassenen ook weer groot; totaal, de voorjaarscursus en de najaarscursus samen, 103 deelnemers. Dit heeft tien nieuwe leden opgeleverd.

Jan Bos merkt op dat dit er relatief niet veel zijn. Atie van Klaveren, bestuurslid Vogelcursussen, reageert dat er veel mensen deelnemen die al lid zijn en dat er ook mensen zijn die de cursus vaker hebben gedaan.

3.5 Natuurbescherming

Dick Jonkers is coördinator van deze subgroep. Behoeftte aan meer mensen is hard nodig. Afgelopen jaar is er onder meer aandacht besteed aan diverse gevallen van boomvellingen in het broedseizoen, herinrichting van de haven van Huizen, mogelijke huizenbouw in de Bloemendalerpolder, de Flora- &

faunawet en de herindeling van het Naarderbos.

3.6 Excursies

Ook deze subgroep is weer actief geweest. Er zijn totaal 21 excursies geweest, welke behoorlijk bezocht werden. Er was één openbare excursie, 'Vroege Vogels' op Groeneveld.

De commissie Buitenland heeft een zeer geslaagde excursie gehad naar de Bialywieza moerasen in Polen. Dit jaar, in de tweede helft van mei, gaat de reis naar Oostenrijk en Hongarije.

3.7 Algemene Zaken

Voor deze subgroep is het de laatste jaren moeilijk werken. Dit door het gemis van een archief en bibliotheek. Bep Dwars en haar assistenten hebben toch veel 'onopvallend' doch belangrijk werk gehad aan de verzorging van de binnengekomen archiefstukken en de verzending van De Korhaan. Francien Wilms heeft de mutaties in het ledenbestand weer verzorgd. Het verloop is gering; van 670 naar 660 leden. Hoewel niet problematisch, meent het bestuur hier toch wat aan te moeten doen en staan open voor ideeën.

4 Financieel beleid

Het is een jaar geweest als voorgaande. Toch zijn er enkele kanttekeningen te plaatsen. Zo declareren mensen te laat, het afgelopen jaar meer dan tevoren. Zoals sinds jaar en dag op de laatste pagina van De Korhaan vermeld wordt, dienen declaraties uiterlijk 31 december via de coördinator van de betreffende subgroep bij de penningmeester ingediend te zijn. Het is echter bekend, dat er binnen de vereniging enkele afzonderlijke rekeningen zijn. Wat niet in het totaal beleid is opgenomen is de commissie Buitenland, subgroep excursies, subgroep Cursussen en de pro-

motiestand. Hoewel Bertus en zijn hulpbronnen veel werk doen, zijn de inkomsten lager, mede door het minder voordelig inkopen bij Vogelbescherming.

Het eigen vermogen (€ 5754,03) is een buffertje, maar we zijn er niet voor om te sparen; de begroting is een ervaringsbegroting; de kosten van de Korhaan zijn afhankelijk van het aantal pagina's en de portokosten.

Rietje Veltkamp vraagt waarom de subgroep Excursies niet op de begroting staat. André antwoordt dat de subgroep Excursies en de commissie Buitenland een eigen werkkapitaal hebben. Hiermee voorkom je onregelmatigheden, de uiteindelijke resultaten zijn aan beide zijde van de balans nul. Rietje reageert, dat wanneer het totaalbedrag wel op de begroting komt te staan, het door de jaren heen inzichtelijk wordt. Als reactie meldt André dat het mogelijk volgend jaar ingevoerd wordt, alleen als er behoefte aan is.

Hanneke Sevink merkt op dat zij, de Roofvogelstudiegroep, zelf een eigen financiële commissie hebben voor hun eigen controle. André merkt op dat er om die reden (daarom dan ook) een jaarlijkse kascommissie is. Uit de zaal komt nog een vraag, waarom De Korhaan in de begroting van 2003 juist met ruim € 1000,- gedaald is, terwijl de kosten juist stijgen. André legt uit dat dit komt doordat de kleuren kapt elke twee jaar wordt gedrukt en opgevoerd.

Ricardo van Dijk vraagt waarom er nog steeds een reservering voor het clubhuis op de begroting staat. André meldt dat de reserveringskosten al omlaag gebracht zijn. Tevens is het zo dat de mogelijkheid om te kopen er waarschijnlijk niet in zit.

De reservering van het clubhuis lijkt heel wat, ruim € 25000,-, maar in de wereld van het onroerend goed is het niets. Ook als we uiteindelijk gaan huren, kunnen we het geld goed gebruiken voor de inrichting. Ricardo vraagt wanneer het reserveren in actie omgezet gaat worden. Ofwel waarom eindeloos begroten, hoelang ermee door te gaan en wanneer valt het omslagpunt. André reageert dat het verenigingsgebouw het afgelopen jaar een speerpunt in het beleid is geweest voor het bestuur en ook voor het aankomend jaar. Wij hopen allemaal dat het geld snel kan worden aangewend voor een geschikte locatie. Ook hier staat het bestuur overigens open voor ideeën en suggesties.

De kascommissie bestaat uit Nico Klippel en Elsje van der Velde. Namens deze commissie keurt Nico in de vergadering de financiële administratie goed. Hij complimenteert de penningmeester over het feit dat de commissie van tevoren alle stukken heeft mogen inzien, zodat het rustig en goed door te nemen was. Alles was duidelijk en de papieren klopte. Hoewel eea in een later stadium schriftelijk zal worden vastgelegd, adviseert de kascommissie de vergadering de penningmeester décharge te verlenen. Een applaus volgt voor de penningmeester en kascommissie.

De voorzitter dankt beide kascommissieleden voor hun controlewerk. Elsje van der Velde gaat haar tweede jaar in als kascommissielid en Nico wordt opgevolgd door Piet Spoorenberg.

5 Bestuursverkiezing

Twee bestuursleden nemen afscheid; Dick Jonkers, subgroep Natuurbescherming en Rob

Kole, voorzitter. De voorzitter meent dat het goed is dat er vers bloed in het bestuur komt. Erik Hans van Stigt Thans stelt zich kandidaat als voorzitter. Auke Douma stelt zich kandidaat voor de subgroep Communicatie. De subgroep Natuurbescherming blijft nog vacant. Daar niemand zich opgeeft als kandidaat blijft deze functie voor komend jaar open staan.

Voorzitter vraagt of alle aanwezigen het met de kandidaten eens zijn en of er nog tegenkandidaten zijn. Ricardo van Dijk vraagt of de open plaats binnen het bestuur door één bepaald persoon wordt overgenomen? Rob legt uit dat dit niet door één persoon wordt gedaan, maar door het hele bestuur.

Jelle Harder merkt op dat door het huidige rooster van aftreden er over twee jaar veel bestuursleden opstappen. Rob legt uit dat je dat probleem elke keer weer terug komt. André vult aan dat dit ook na een jaar al kan gebeuren. Jelle meent echter dat dit in de praktijk weinig voor komt.

Dick Jonkers vult nog aan dat het in het algemeen niet goed is, om lang in een bestuur te zitten. Een maximum van vier jaar zou regel moeten zijn en dan nog eventueel verlengen met nog eens vier jaar.

Over de aanstelling van beide nieuwe bestuursleden is verder geen commentaar. De nieuwe leden stellen zich voor: Erik Hans is zes jaar lid en is advocaat. Jan Bos vraagt zich hardop af of Erik Hans de eerst natuuradvocaat is? Auke Douma is tien jaar lid en heeft veel ervaring bij de promotiestand. Beide leden beloven de aanwezigen hun best te zullen doen. Rob houdt een speech voor het vertrekkend bestuurslid Dick

Jonkers; een rasbestuurder, ornitholoog en kritisch adviseur, maar altijd op een prettige manier. Dick meldde zich aan vanaf zijn eerste werkdag in het Gooi en is daarmee lid van het eerste uur. Vanaf 1971 tot 1973 was hij voorzitter van onze Vogelwerkgroep en vanaf 1988 kwam hij weer terug aan de bestuurstafel. Een opsomming van Dick's activiteiten is ondoenlijk maar er zijn waarschijnlijk geen inventarisaties zonder zijn bijdrage en ook geen nummer van De Korhaan zonder kopij van zijn hand. Het is moeilijk voor te stellen hoe de Vogelwerkgroep zal zijn zonder Dick in het bestuur. Van de 35 jaar dat de Vogelwerkgroep bestaat waren er bijna twintig met Dick in het bestuur. Gelukkig is er hoop. Hij kwam al eerder terug na een Dick-loze periode. Tot slot geeft de voorzitter Dick de zak, waar Dick overigens zelf om gevraagd heeft! De zak is in dit geval een tastbaar en bruikbaar presentje. Hij is waterdicht en te gebruiken ter bescherming van de uitrusting van watersporters en kanovaarders. Na applaus legt het vertrekkend bestuurslid uit, dat het passende cadeau dient om spullen droog te houden in open boten. Dick deelt mee dat hij de lopende zaken, zoals de Vogeleilandjes aan de Huizer haven, de invulling van de Naarder Vesting en het Naarderbos zal afmaken. Hoewel het ongewoon is voor een vertrekkend bestuurslid heeft Dick een kleinigheidje voor een zeer actief lid. Een lid welke altijd aanwezig is bij de jaarlijkse nestkasten timmerdag, bij lezingen is hij vaak van de partij met de diaprojector, voor het overvaren naar eiland De Dode Hond in het Eemmeer en het maken van speciale tangen om vogels te ringen. Degene om wie het gaat is Roel Huizenga. Dick overhandigt Roel een fles, waar-

van hij weet dat Roel de inhoud lekker vindt. Ook Roel ontvangt applaus van aanwezigen.

De volgende die een speech afsteekt is André Kerkhof en wel voor onze vertrekkende voorzitter Rob Kole. Iedere functie dient eindig te zijn. Wat André betreft is een periode van twee maal vier jaar niet verkeerd want iedere functie dient eindig te zijn. Een voorzitter dient een trekkersrol te hebben. Ook dient hij te kunnen delegeren, initiatieven te nemen, aan te sturen, respect af te dwingen én leden te binden. Kortom, het dient een smeermiddel te zijn en van elastiek. Ga er maar aan staan!

De secretaris heeft een globale lijst gemaakt van een aantal acties die de scheidende voorzitter heeft gerealiseerd. André somt al deze activiteiten op. Over delegeren en respect afdwingen gesproken! André schenkt Rob een gids over vogels uit Noord-Amerika en Canada.

Het voordeel van creatieve mensen binnen onze Vogelwerkgroep is dat Rietje Velkamp twee mooie oorkondes gemaakt heeft, voor beide ex-bestuursleden. Joke van Velsen, tenslotte, geeft bloemen, kussen en ieder een fotocollage met herinneringen.

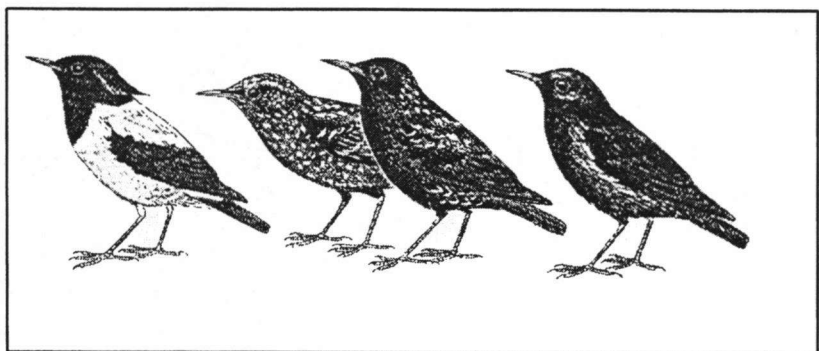
Rob sluit het aantal speeches af met een woord van dank. Het bestuur wordt bedankt voor de onderlinge samenwerking, met name penningmeester en secretaris, waarmee Rob de laatste tijd prettig heeft samengewerkt. Alle leden worden hartelijk bedankt voor het vertrouwen. De nieuwe voorzitter wordt veel succes gewenst.

Onder stevig applaus van alle aanwezigen worden deze woorden afgesloten en was er tijd voor koffie, thee en een praatje.

Na de pauze kreeg onze nieuwe voorzitter Erik Hans van Stigt Thans gelegenheid het woord te nemen. Niet over de plannen van het komend bestuurlijk jaar, maar over de flora, fauna en met name de avifauna van Afrikaanse gebieden. Vooral de landen Malawi en Zambia stonden centraal. In woord en beeld werd een interessante kijk gegeven op genoemde landen. Na een verdiend applaus, overhandigde onze vorige voorzitter de nieuwe voorzitter een enveloppe met inhoud.

Rob Kole bedankt iedereen hartelijk voor de aanwezigheid en aandacht op deze avond en hij wenst iedereen een wel thuis.

Marc van Houten
Secretaris

Spreeuwen

Programma

Omdat het in bepaalde gevallen mogelijk is dat er veranderingen doorgevoerd zijn, raden wij u aan steeds de meest recente Korhaan te raadplegen (voor de juiste tijden en vertrekplaatsen e.d.)

Zondag 1 juni: Ochtend wandelexcursie over 'Oppad' en 'Kromme Rade', o.l.v. Hugo Weenen en Frank van de Weijer. Vertrek om 6.00 uur aan de Emmaweg in 's Graveland bij het begin van de 'Oppad'-wandeling.

Vrijdag 13 juni: Avond wandelexcursie over het Laarzenpad en door de Hilversumse Bovenmeent o.l.v. Wim le Clercq, Bertus van de Brink en Roel Zijlstra. Vertrek om 19.00 uur vanaf de parkeerplaats aan het einde van de Verlengde Fortlaan in Bussum.

Zaterdag 21 juni: Avond wandelexcursie op en rond de pier van Huizen o.l.v. Hugo Weenen en Dick Jonkers. Vertrek om 19.00 uur vanaf de parkeerplaats bij de Kalkovens in Huizen.

Zondag 27 juli: Auto dagexcursie naar Noord Holland (Petten, Hondsbosse Zeewering, inundatievelden en dergelijke) o.l.v. Wim le Clercq, Bertus van de Brink en Piet Spoorenberg. Vertrek om 6.00 uur vanaf het NS-station Bussum-Zuid. Eten en drinken voor de hele dag meenemen.

Zaterdag 30 augustus: Auto dagexcursie naar de omgeving van Zwolle o.l.v. Erik Hans van Stigt Thans, Bertus van de Brink, Piet Spoorenberg en Rob Kole. Vertrek om 6.30 uur vanaf het NS-station Bussum-Zuid. Brood en drinken voor de hele dag meenemen.

Zondag 13 september: De eerder aangekondigde dagexcursie naar Zeeuws-Vlaanderen en het Verdrongen Land van Saefthinge komt te vervallen.

Vrijdag 26 tot en met zondag 28 september: Najaarsweekend Lauwersmeer. Dit is een kampeerweekend. Er wordt gebruik gemaakt van de accommodatie van camping 'Lauwerszee' te Vierhuizen. Wanneer u niet beschikt over een tent of een caravan, dan is er mogelijkheid aanwezig om te logeren in de kampeerboerderij (maximaal 40 personen). De excursies vertrekken op vrijdag om 12.00 uur, zodat u in de ochtend voldoende gelegenheid heeft om te reizen en uw tent op te zetten. Het weekend eindigt zondag aan het einde van de middag. Fietsen zijn voor u gehuurd en vrijdagavond is er soep en zaterdag en zondag wordt voor eten en drinken gezorgd.

Opgave dient schriftelijk te geschieden bij Joke van Velsen met vermelding van uw naam, adres en telefoonnummer. Tevens dient u aan te geven of u gebruik maakt van uw eigen tent, c.q. caravan of van de kampeerboerderij. De kosten bedragen € 60,- per persoon (overnachtingen, fietsen, eten en drinken, organisatiekosten). Dit bedrag dient uiterlijk voor 1 september 2003 overgemaakt te zijn op postrekening 2529179 van de penningmeester Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken te Hilversum, onder vermelding van 'najaarsweekend'. Bij betaling na genoemde datum is deelname niet meer mogelijk.

Zondag 12 oktober: Ochtend wandelexcursie naar een nieuw natuurontwikkelingsgebied nabij Nijkerk 'Delta Schuitenbeek' o.l.v. Rob Kole en Piet Spoorenberg. Het gebied begint ten oosten van de sluis tussen het Eemmeer en het Nijkerkernauw en loopt door tot aan het Stand Nulde. Vertrek om 8.00 uur vanaf NS-station Bussum-Zuid.

Zaterdag 25 oktober: Auto en wandelexcursie door de Eempolders o.l.v. Piet Spoorenberg en Wery Hegge. Vertrek om 9.00 uur vanaf de parkeerplaats bij de Rabobank en het nieuwe gemeentehuis van Eemnes.

Zondag 9 november: Ochtend wandelexcursie 's Gravelandse landgoederen o.l.v. Fred van Klaveren en Yolande Bosman. Vertrek om 8.30 uur bij de ingang van Gooilust (Zuidereinde, 's-Graveland).

Zaterdag 25 november: Ochtend wandelexcursie Ankeveen o.l.v. Johan van Galen Last. Vertrek om 8.30 uur vanaf de parkeerplaats bij de R.-K.-kerk van Ankeveen.

Zondag 14 december: Auto dagexcursie in de Flevopolders o.l.v. Jan Bos en Wim le Clercq. Vertrek om 8.00 uur vanaf NS-station Bussum-Zuid. Eten en drinken voor de hele dag meenemen.

Excursies binnen ons werkgebied vertrekken altijd vanaf de plaats waar de excursie wordt gehouden. Bij excursies buiten ons werkgebied wordt steeds vertrokken vanaf NS-station Bussum-Zuid. Leden die niet over een auto beschikken kunnen vanaf dit verzamelpunt meerijden. Mocht u willen deelnemen aan een bepaalde excursie binnen ons werkgebied, maar ondervindt u problemen met het bereiken van de plaats van samenkomst omdat u bijvoorbeeld niet over eigen vervoer beschikt, schrijf dan een briefje aan Joke van Velsen (adres achter in de Korhaan). Geprobeerd zal dan worden een passende oplossing voor u te vinden.

Deelnemers aan de excursies wordt dringend verzocht om bij alle excursies voor de aangegeven tijd aanwezig te zijn, zodat op tijd vertrokken kan worden. Bij afmelding tot een week van tevoren bij weekends en excursies waarvoor betaald moet worden, worden administratiekosten in rekening gebracht. Als u later afmeldt wordt maximaal 50% terugbetaald.

Voor de goede orde wijzen wij erop dat de in het programma aangekondigde excursies, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, in principe uitsluitend bedoeld zijn voor leden en huisgenootleden van de vogelwerkgroep. U wordt dringend verzocht naar deze excursies géén kleine kinderen en géén honden mee te nemen. Dit geldt uiteraard ook voor de weekenden.

Ontvangen Literatuur

Samenstelling: Rob Kole

De lijst van tijdschriften en de vermelde artikelen zijn een selectie.

Argus, De Faunabescherming, 28(1), maart 2003:

Vos weer vogelvrij
Drentse Reinaert's weer onder vuur

Boomblad, Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte, 15(1), februari 2003:

Onderzoek naar een succesvol en falend landschapsbeleidsplan
Het dilemma van de Nederlandse veenweidegebieden (vermatting tegengaan, landschap behouden)

De Gierzwaluw, Vogelwerkgroep Amsterdam, 40(4), maart 2003:

Het jaar van de Strandplevier (een persoonlijke keuze van de auteur die regelmatig bezoeken bracht aan enkele zandviaktes, ontstaan door aanleg van de Afrika-haven en bouwwerkzaamheden bij IJburg)
Vogeltellingen 'Het Hannesgat' (tellingen van 1999-2002 in een natuurontwikkelingsproject bij Zeeburg)

De Grauwe Gans, Stichting Vogel- en Natuurwacht 'Zuid-Flevoland', 19(03-1), maart 2003:

Koude roofvogels in Zuidelijk-Flevoland (een midwintertelling in Flevoland van de voorkomende roofvogels)
Voorjaar in de Buitenhout (de auteur laat zichzelf en haar hond uit in een bescheiden bosgebied bij Almere-Buiten en bestudeerde en fotografeerde er nesten van, onder andere merel, hegenmus, zwartkop en zanglijster)
Gieren zwaluwen? (een korte beschouwing over de verwarring tussen echte zwaluwen en gierzwaluwen)

Groei moet niet ten koste gaan van de natuur (de gevolgen van het Structuurplan van Almere voor de natuur, vervolg)

IJzige zoektocht naar de Kleine Rietgans
Ringverslag Kromslootpark 2002

De Kruisbek, Vogelwacht Utrecht, 46(1), februari 2003:
Natuurontwikkeling in de uiterwaarden van Rijn en Lek (over het Plan Ooievaar, keuze tussen mens of grazer bij het beheer en wat de vogels hebben te winnen)

Vogels van de Blauwe Kamer
Natuurontwikkeling in de Steenwaard en de gevolgen voor vogels
Twintig jaar na Plan Ooievaar - Een gesprek met Fans Vera

De Mourik, Rijk van Nijmegen e.o., 2003(1):
Hop in Milsbeek
Gele en blauwe halsbanden bij Kleine Zwanen
De gestreepte strandloper in de Erlecomse Waard 19 juli 2002
Terekruiter op de Hamert
IJlandse Grutto's in het Rijk van Nijmegen 2002

Visdief *Sterna hirundo* nieuwe broedvogel Land van Cuijk
De Regiolijster *Turdus regionalis* deel 3 (wedloop naar een hoge plaats in de ranglijst van leden met de hoogste aantallen waargenomen vogelsoorten)

De Steenloper, Vogelwerkgroep Den Helder, 21(111), februari 2003:

Sperwergrasmus bij Falga: nieuwe soort voor het werkgebied van VWG Den Helder

Paapjes en Luzerne
Komt de Bonte Vliegenvanger hier te laat aan om te kunnen overleven? (Een pittige informatieavond over de gevolgen van klimaatverandering.)
Een boeiende en actieve avond over 'vogeltrek en trekvogels'

De Takkelling, Werkgroep Roofvogels Nederland, 11(1), 2003:
Camerabewaking Steenarend met educatief karakter

Trends en broedresultaten van roofvogels in Nederland in 2002
Vier Bruine Kiekendieven *Circus aeruginosus* delen één Wintertaling *Anas crecca*
Dwergei bij Havik *Accipiter gentilis*
Eimaten en -volumes van Nederlandse Haviken *Accipiter gentilis*: hoe vaak komen dwergeieren voor?
Buizerd Buteo buteo met zeven handpennen in de linkervleugel
Kleptoparasitisme en verstopping van prooien door roofvogels
Rode Wouwen op trek in de Bourgogne

De Tringiaan, Vogelwerkgroep Schagen en omstreken, 26(1), 2003
Kerkuilen rondom Schagen
Verslag weidevogelbescherming Alkmaar e.o.
Eerste waarnemingen zomergasten 2002
De Steenuilen van de Belkmerweg

De Wijde Blik, Stichting Milieutijdschrift, 17(3), december 2002:

De recreatieve waarde van de Bussumer- en Westerheide
Naar de hei (over het gebruik van de hei, droge en natte hei en de vraag of hei wel natuur is)
Zwarte Stern *Chlidonias niger*

Dutch Birding, 25(1), 2003:
Identification of Pine Bunting (over de herkenning van de Witkopgors, met name in vergelijking met de Geelgors) Hybridization between Yellowhammer and Pine Bunting in Russia (De hybridisatie tussen geelgors en witkopgors is één van de weinige bestudeerde voorbeelden waarbij relatief grootschalige hybridisatie niet geleid heeft tot een samsmelten van de soorten.)
Pine Bunting in Italy: status and distribution (over de verspreiding en status van de witkopgors in Italië)

Mongoolse Pieper te Bloemendaal in november 2002

Dutch Birding, 25(2), 2003:
Separation of Western and Eastern Black-eared Wheatear (over de herkenning van de westelijke blonde tapuit *Oenanthe hispanica* en de oostelijke blonde tapuit *Oenanthe melanoleuca*, die voorheen werden beschouwd als ondersoorten van de blonde tapuit *Oenanthe hispanica*)

Het Vogeljaar, 50(6), december 2002:
Eksters (*Pica pica*) - Tussen weten en denken te weten

Vogels kijken in Spanje

Het Vogeljaar, 51(1), februari 2003:
Vijftig jaar 'het Vogeljaar'

De Slechtvalk *Falco peregrinus*: winterterritoria in de Greidhoeke van Friesland
De groei van nestjongen van de Sperwer *Accipiter nissus*
Roek en Boomvalk in de Lickebaert: ongemakkelijke burens

Knipselkrant, De Faunabescherming, nummer 6, 2002:

Diverse berichten over de jacht op vossen die weer vogelvrij lijken te zijn en over de perikelen rond de kokkelvisserij in de Waddenzee.

Landschap Noord-Holland, Landschap Noord-Holland & PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland, 2003(1), maart 2003:

De Stelling van Amsterdam (over het groen-blauwe halssnoer van Amsterdam)

Wat is er met de heidevelden aan de hand?

Wandelstenen rond Hilversum
'Vooral de houtsnippen zal ik gaan missen' (De 85-jarige heer Fischer bevestigde samen met zijn vrouw dertig jaar aan het opbouwen van een stukje natuuroase op Texel.)

De grootste natuurbrug ter wereld (over het begin van de bouw van het ecoduct bij de Zanderij Crailo)

Mens en Natuur, IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie, 54(1), lente 2003:

Schiermonnikoog: symfonie van zilte wind, goud zand en ontelbare watervogels
Nederland voor planten altijd al immigratieland
Grootschalige grazers in kleinschalige landschappen
Afdeling Vecht & Plassengebied 25 jaar

Natuur en Milieu, Stichting Natuur en Milieu, 27(1/2), januari/februari 2003
Natuur en Milieu, Stichting Natuur en Milieu, 27(3), maart 2003

Natuurbehoud, Vereniging Natuurmonumenten, jrg. 34, februari 2003:
'Het wordt warmer, maar vooral veel natter' (een interview met Henk Siebel over gevolgen van klimaatveranderingen en nieuwe kansen voor moerasvegetaties en bijzondere vogels als kraanvogels)
Goede burens op landgoed Oldenaller (boer en boswachter werken samen om verwevenheid van natuur, landschap en cultuurhistorie te herstellen rond het Puttense landgoed)
Nieuwkoopse Passen: van dikke veenbult tot waterrijk natuurgebied

NatuurNabij, IVN Eemland, 31(1), maart 2003:

Verslag van de coördinatorenvergadering IVN Eemland
Jaaroverzicht vrijwillige weidevogelbescherming 'De Wulp' (Vrijwilligers raken hun motivatie kwijt omdat er overheidspremies worden gegeven voor het beschermen van weidevogelnesten, terwijl de oprukkende vossen de nesten net zo snel weer opruimen. In 2002 werden tientallen witgatjes en meerdere kernphanen waargenomen, maar nu de nesten nog!)

Creatief met kurk (over een actie voor het inzamelen van flessenkurken voor de recycling)

Website voor natuur- en milieuvrijwilligers in Utrecht (<http://www.natuurwerk-utrecht.nl>)

Vacatures IVN Eemland (er is o.a. behoefte aan mensen voor bestuurs- en coördinatiefuncties en mensen die bereid zijn mee te helpen aan het opzetten en begeleiden van een nieuwe natuurgidsencursus, het opzetten van een natuurpad in Baarn en het uitzetten van een fiets- of wandeltocht op Koninginnedag)

Politie Dier en Milieu, Politie Dieren- en Milieubescherming, 78(1), maart 2003:

Kevers doden veldleeuweriken
Stroppers actief op het Gooimeer
Lozingenbesluit open teelt en veehouderij

Bomenkap in het broedseizoen (de zaak 'Schatzenburg' te Menaldum)
Kapitale illegale villa's moeten verdwijnen
Stedelijk waterbeheer steeds belangrijker
Ecologische risico's bij invoer van planten en dieren
Jagen met geregistreerde eendenkooi
Vangmiddelen (gebruikte vistuigen)

Sovon Nieuws, Sovon Vogelbescherming Nederland, 15(4), december 2002:

Trends bij watervogels: herbivoren nog steeds in de lift? (o.a. over uitbreidende broedpopulaties van ganzensoorten, maar ook van de smient en over afnemende soorten als de tafeleend, een soort waarmee het slecht gaat op plaatsen waar zij vooral herbivoren zijn)
PTT-resultaten december 2001
De Grote Kruisbek: een blijvertje of niet?

Hoe verging het de zeldzame broedvogels in 2002?

Het ultieme vraaggesprek met Maria Quist (Werkgroep Roofvogels Nederland)

Kleine Zwanen met blauwe halsbanden
Sovon Nieuws, Sovon Vogelbescherming Nederland, 16(1), maart 2003:

Duik in het ongewisse (over het jaar van de ijsvogel 2002)

Flamingo's in Nederland: wat doen 'zuurstokken' in een kikkerland?

Topaanvallen van menig kolonievogel in 2002 (Zachte winters en een betere bescherming hebben mogelijk gezorgd dat vijf kolonievogelsoorten in 2002 recordhoogte konden scoren. Dit betreft de aalscholver, blauwe reiger, lepelaar, kleine mantelmeeuw en visdief. Deze soorten scoorden de hoogste aantallen sinds mensenheugenis. Purperreigers, verscheidene meeuwen en de roek waren stabiel. Alleen de oeverzwaluw heeft zijn beste tijd achter de rug.)

Nieuwe oproep Grauwe Klauwier (In het Bargerveen zijn sinds 1992 nestjongen voorzien van kleuringen. Vanaf 1999 ook in andere delen van Nederland. Meer informatie hierover op de Sovon-homepage: <http://www.sovon.nl>)

Midwintertelling 2002: veel zaagbekken, weinig Tafeleenden

Roofvogels in de midwintertelling
Geen tob- maar een een ongekend topjaar voor de Ijsvogel

2003 Jaar van de Roerdorp
Klimaatverandering: de Natuurkalender brengt het in beeld

De Steenuil roept om hulp

Opnieuw influx Witbuikrotgans in januari

Van Nature, Vereniging Natuurmonumenten, 13(1), januari 2003:
Besteding geld Nationaal Natuurroffensief afgerond

'Ik schaam me te barsten voor mijn partij' (Interview met Peter van Wijmen, oud-kamerlid CDA)

Natuurorganisaties en boeren in de bres voor beter graslandbeheer

Van Nature, Vereniging Natuurmonumenten, 13(2), februari 2003:

Vogels profiteren van hoge waterstand en rust in Fochteloërveen

Plan om ortolaan terug te halen met nieuwe rogge-akkers

Van Nature, Vereniging Natuurmonumenten, 13(3), maart 2003:

Raad Landelijk Gebied uiterst kritisch over wijziging natuurbeleid (stellingname tegen de plannen van het demissionaire kabinet voor afbouw van invulling van de Ecologische Hoofdstructuur EHS)

Hoge dichtheid Kievit, grutto en tureluur in Midden-Delfland

Hervormingen Europees landbouwbeleid veel te traag

Vanellus, Bond van Friese Vogelbeschermings Wachten, 56(1), februari 2003:

Grutto in glijvlucht of in vrije val?
Vossenmotie 12 november 2002

Vogelnieuws, Vogelbescherming Nederland, 16(1), maart 2003:

Tropische Dodaars
Eidereenden sterven nog steeds door gebrek aan geschikt voedsel in de Waddenzee

Jachtlobby schiet met scherp op Flora- en faunawet

Kanoetstrandloper in de problemen

Vogels, Vogelbescherming Nederland, 23(133), februari/maart, 2003-1:

Roerdomp houdt van Noord-Holland
Bruidskleden

De boterberg ingeruild voor de grote trap (BirdLife International gelooft in de

haalbaarheid van een radicaal andere landbouwpolitiek)

Vrienden van het Gooi, 2003(1):

De subjectiviteit van het denken over natuur en het gevaar voor ons Gooi (Sommigen hebben zorgen over het Gooi, waar de natuurgebieden bijna stadsparken lijken te zijn geworden. Overal is de bebouwing zichtbaar en er zijn mensen die het Gooi beschouwen als één groot hondenuitlaatgebied. Ook zorgen over het beleid voor afgifte van vergunningen voor handelingen in strijd met de natuurbeschermingsregels.)

Werkers in het groen: De ecooloog (een interview met Peter van der Linden)

Wandelpark de Boomburg: Rijksgroenmonument of teloorgang?

De Erfgooiersbrug

Interview bij een afscheid (interview bij het afscheid van ir. Arnold Grijs, directeur bij LNV te Diemen)

Startsein bouw Natuurbrug Zanderij
Crailo

Mutaties Ledenbestand

Nieuwe Leden

F H BAKELS	SINGEL 108	1402 NX	BUSSUM	035	6917268
MW I BAKKER	TOP NAEFFLAAN 9	1403 EV	BUSSUM	035	6936107
C A VAN DEN BERG	VAN HOGENDORPLAAN 57	1272 GE	HUIZEN	035	5267859
MW M J M KOSTER	GROEST 75-30	1211 EA	HILVERSUM	035	6245197
R T ROHDE	PROF. DE JONGSTRAAT 3	1221 HX	HILVERSUM	035	6422629
MW H SCHOLTZ	REE 2	1273 GS	HUIZEN	035	5268440
C A TEIJGELER	OOGHOUT 1	1251 ZC	LAREN	035	6223080

Adreswijzigingen

G G VAN DE BUNT	TWEEDE SCHINKELSTR. 17	1075 TP	AMSTERDAM	020	5785905
J P VAN EIJDEN	BRINKLAAN 135 C	1404 GC	BUSSUM	035	6910746
P HILHORST	SIMONSVEEN 55	3755 JP	EEMNES	035	5318252
MW G M JONKMAN	TWEEDE SCHINKELSTR. 17	1075 TP	AMSTERDAM	020	5785905
P H J VD KRABBen	TORENLAAN 30	1251 HK	LAREN	035	5312675
J M LUCHIES	FRANS FENNISHOF 26	1244 RK	ANKEVEEN	035	6281133
MW H VAN DE PLOEG	GORTESEWEG 73	8166 JR	EMST	0578	660455
E H VAN STIGT THANS	MACKAYWARE 30	8014 RW	ZWOLLE	038	4543991
MW N VAN STIGT THANS - VAN DIJK	MACKAYWARE 30	8014 RW	ZWOLLE	038	4543991

Bedankt

O ENDTZ	HENDRIK VALKENBURGLN 6	1251 ZJ	LAREN NH	035	5384749
MW H J JORRITSMA-BREGMAN	J GERADTSWEG 50	1222 PW	HILVERSUM	035	6857431
MW M C VAN KRAAIJ-VAN ECK	STACHOUWERWEG 24	1261 HW	BLARICUM	035	5387116
T PELS	P DE HOOGHLAAN 3	1394 GJ	NEDERHORST DEN BERG0294	253371	

Uitgeschreven na 2 jaar contributieachterstand

J M BLESSING	SCHUTTERSWEWEG 113	1217 PX	HILVERSUM	035	6232582
G VAN DER KUIP	DR.J.P.THIJSSELAAN 34	3571 GR	UTRECHT	030	2313172
MW E VISSER	QUELLYNSTRAAT 138-H	1073 XM	AMSTERDAM	020	6647537

Veldwaarnemingen

Samenstelling: Peter Vos

DODAARS

25.12.02 1 ex. Lorentzvijver, Hilversum.
J.LE CLERQ.

05.01.03 2 exx. Goyegracht, Eemnes.
F.LEURS.

KUIFDUIKER

13.01.03 1 ex. Eem, Eemnes.
P.HILHORST.

ROERDOMP

06.01.03 1 ex. Observatiehut, Stichtse
Brug. P.HILHORST.

26.01.03 1 ex. Rustend op nieuw aan-
gelegd eiland, Nieuwe Pier,
Huizen. G.v.OORT.

03.04.03 1 ex. Tienhovens kanaal, nabij
eendenkooi. A.GOUBITZ.

GROTE ZILVERREIGER

05.01.03 1 ex. Gooimeer. F.LEURS.

OOIEVAAR

07.04.03 1 ex. Hollands Ankeveen oost-
zijde, rustend. A.VISSER.

ZWARTE IBIS

18.01.02 1 ex. Keverdijkse Polder,
Weesp, Plas/dras. J. LE
CLERQ.

WILDE ZWAAN

21.02.03 31 exx. Overvliegend in NO ri.
over Bussum, St.Janslaan.
C.de VINK.

BRANDGANS

06.01.03 160 exx. Maatpolder, Eemnes.
P.HILHORST.

BERGEEND

13.01.03 6 exx. Plas/dras, Maatpolder,
Eemnes. P.HILHORST.

KRAKEEND

15.04.03 6 exx. (drie paartjes). plasje
bij afrit A1/Muiden. P.VOS.

SMIENT

13.01.03 75 exx. Eemmeer, Eem.
P.HILHORST.

WINTERTALING

13.01.03 6 exx. Eem, Eemnes.
P.HILHORST.

TAFELEEND

13.01.03 115 exx. Eemmeer, Eem.
P.HILHORST.

IJSEEND

13.01.03 1 ex. Gooimeer, Huizen.
P.HILHORST.

26.01.03 1 ex. Gooimeer, voor de Ha-
ven van Huizen. v. OORT/vd
BRINK.

03.02.20 1 ex. Pier Huizen. C.de VINK.

BRILDUIKER

13.01.03 2 exx. Eem, Eemnes.
P.HILHORST.

NONNETJES

13.01.03 2 exx. Eem, Eemnes.
P.HILHORST.

GROTE ZAAGBEK

11.01.03 1 ex. Vechtbrug, Vecht.
Loenen ad Vecht. E.v. OORT.

04.01.03 1 ex. Molen bij Googweg/
Naardermeer/Muiden. P.VOS

13.01.03 6 exx. Eem, Eemnes.
P.HILHORST.

ZEEAREND

03.02.10 2 exx. Heintjesrak-en Broeker-
polder, Ankeveen/Weesp.
C.de VINK.

BLAUWE KIEKENDIEF

06.01.03 2 exx. Maatpolder, Eemnes.
P.HILHORST.

26.01.03 1 ex. (v) Havengebied, (pier),
Huizen. G.v.OORT.

HAVIK

26.01.03 1 ex. Havengebied, (pier) Hui-
zen. v.OORT/vd.BRINK.

16.04.03 1 ex. (v) Zuiderheide, in
avondschemering laag over
heide jagend ri
Ergooiersstraat, Hilversum.
P.VOS.

SPERWER

25.01.03 1 ex. Tussen huizen en tuinen
doorvliegend, Wijk Hoefijzer,
Loenen. E.v.OORT.

MEERKOET

06.01.03 90 exx. Buitenvaart, Eem.
P.HILHORST.

KRAANVOGEL

07.12.02 1 ex. overvliegend, Noord-
polder te Veld, Eemnes. med.
H.MALESTEIN.

KEMPHAAN

05.01.03 1 ex. Noordpolder te Veld,
Eemnes, F.LEURS.

HOUTSNIP

Wintertaling

Tekening: Atlas van de Nederlandse Broedvogels

04.01.03 1 ex. Vloog op bij langsfietsen, Bergsepap, Ankeveen. P.VOS.

11.01.03 1 ex. Valse Bosjes, Eemnes. F.LEURS.

REGENWULP

07.04.03 1 ex. Foeragerend langs slootrand, Bovenmeent, Hilversum. A.VISSER.

TURKSE TORTEL

04.01.03 9 exx. Achtertuint, Kloosterstraat, Muiden M.van der.WEIJDEN.

17.01.03 2 exx. Bij elkaar in boom. Elzenlaan, Hilversum. J.DOMHOF.

BOSUIL

01.01.03 1ex. Hoefijzer Loenen. E.v.OORT.

KERKUIL

04.11.02 1 ex. Verkeersslachtoffer, A1 Zuidpolder, Eemnes. D.JONKERS.

VELDUIL

07.11.02 1 ex. Naardermeer. C.JOZIASSE.

GIERZWALUW

21.04.04 2 exx. (20.01 hr) Terug in territorium?. 't Spieghele Bussum. P.VOS.

IJSVOGEL

14.02.03 1 ex. heen en weer vliegend langs het water en even rustend in boom , 't Mouwtje, Bussum. A.BOS.

ZWARTE SPECHT

04.04.04 1 ex. Roffelend in dode boom langs Oude Meentweg, Spanderswoud Hilversum. P.VOS.

BOERENZWALUW

15.04.03 1 ex. Foeragerend bij boerderij, Naardermeer, Naarden. P.VOS.

GROTE GELE KWIKSTAART

30.12.02 1 ex. De Vecht, bij Vreeland. E.v.OORT.

08.12.02 1 ex. Fouragerend langs waterkant, Goyergracht, Eemnes.

21.12.02 1 ex. A27 , Blaricum. M.de GRAAF.

05.01.03 1 ex. Landgoed Gooilust, 's-Graveland. C.WALET.

WITTE KWIKSTAART

05.01.03 6 exx. Goyerweg, Eemnes. F.LEURS.

06.01.03 1 ex. Maatpolder, Eemnes.P.HILHORST.

15.01.03 1 ex. Groene Oostermeent, Blaricum. D.JONKERS.

GRASPIEPER

13.01.03 1 ex. Maatpolder, Eemnes. P.HILHORST.

PESTVOGEL

06.03.03 6 exx. Siriusstraat, Hilversum, langs veldje. R.de WIJS/ R.TABOIS.

ROODBORSTTAUIT

17.04.03 1 ex. Fouragerend/doortrekend, tussen A1 en Naarden vesting. A.BOS.

KRAMSVOGEL

17.01.03 1 ex. Sinds enkele dagen rondom het v.'t Hoffplein, Hilversum. J. LE CLERQ.

20.02.03 7 exx. Foeragerend bij appels op de grond. Stalpaertstraat Hilversum. R.TABOIS.

01.04.03 25 exx. (laat) Westerheide nabij Crailo, Bussum. P.VOS.

GROTE LIJSTER

26.01.03 3 exx. Corversbos, Hilversum. M.de GRAAF.

ZWARTKOP

03.02.19 1 ex. Eendrachtspark, Bussum. C.de VINK.

KLAPEKSTER

02.12.09 1 ex. Bergsepap. Streek naar in top van els, daarna in nw ri. wegvliegend. Ankeveen. C.de VINK.

RAAF

29.12.02 1 ex. Bosberg, Hilversum. D.JONKERS

ZWARTE KRAAI

31.12.02 100 exx. Grote zwerm overvliegende zwarte kraaien, Hoorneboegse Heide. J.DOMHOF.

BONTE KRAAI

13.01.03 2 exx. Maatpolder , Eemnes. P.HILHORST.

PUTTER

06.01.03 48 exx. Maatpolder, Eemnes. P.HILHORST.

FRATER

03.02.20 15 exx. Foeragerend, soms kort opvliegend en weer invallend (1 ex. zingend) op opgespoten eilandjes, pier , Huizen. C. de VINK.

KRUISBEK

26.01.03 10 exx. Corversbos, Hilversum. M. de GRAAF.

GOUDVINK

22.02.03 1 ex. Op balkon, Lange Heul, rond HCAW-Veld, Bussum. verder al gezien, sijnzen, 5 staartmezen. Altijd aanwezig: paartje Turkse Tortels, nu 1 enkel ex.!. Overgebleven ex. sjanst met spreuwen!!! E.SCHOLTEN.

APPELVINK

15.02.03 1 ex. Hilversum Zuid. L. BUWALDA.

IJSGORS

03.02.20 1 ex. Vloog op met groepje Fraters (roep) en keerde met een boog over het water terug op opgespoten eilandje langs pier, Huizen. C.de VINK.

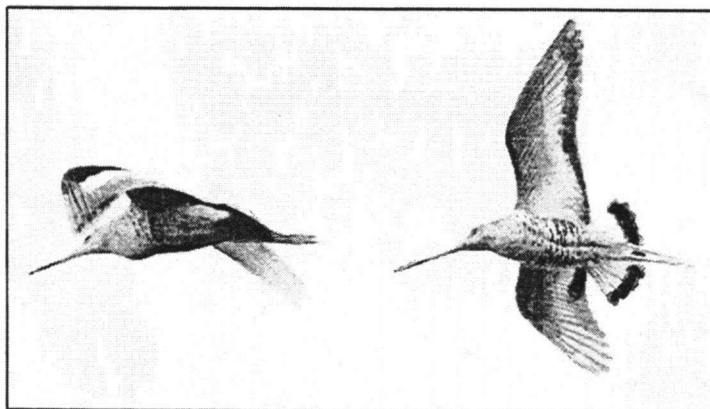
SNEEUWGORS

26.01.03 2 exx. pier Huizen. v.OORT/ vd.BRINK.

NASCHRIFT

In het decembernummer van DE KORHAAN trof u geen waarnemingen aan. Ik ontving er toen te weinig. Deze waarnemingen heb ik in dit nummer meegenomen.

PETER VOS

Grutto's

KOR HAAN

-RONALD SINOO-

IK ZOU WEL EEN KOEK LUSTEN!

IK PAK ZE EVEN, LIEVE!

KOSTELIJK, DIE VOGELKOEKEN!
IN DE VORM VAN
EEN VOGEL!

OOK EEN
KOPJE KRUIDEN-
THEE, MAN?

HA HA
HA!

Kijk MOEDER! TWEE ECHE
VOGELAARS!

WEET JE HOE IK
DAT ZIE?

TELESCOPEN OP ZWARE
STATIEVEN! EEN RUGZAK
VOL VOGELBOEKEN! EN
DIE ENE BELT NU VAST
DE VOGELLIJN!

KLIK!

ZE ZIJN OP
ALLES VOOR-
BEREID, DIE
JONGENS!

MARIO?

TJONGE
ZEG!

DAAR KUNNEN
WIJ NOG WAT
VAN LEREN!

J
A
M
A
N!

TWEE
PIZZA'S
GRAAG! JA!
NAAR DE
BOVENMEENT!

BIER

R.S. 2003

Adressenlijst

Postadres VWG: VWG Het Gooi e.o., Postbus 1028, 1200BA Hilversum
Postrekening 2529179 t.n.v. Penningmeester VWG Het Gooi e.o.

Het Vogelwerkgroep Bestuur:

Dagelijks bestuur:

Voorzitter	: mr. E.H. van Stigt Thans	Mackayware 30	8014 RW Zwolle	038-4543991
Sekretaris	: M. van Houten	Dovenetelhof 26	3742 EH Baarn	035-5415603
Penningmeester	: A.C.A.M. Kerkhof	Luitgardeweg 28	1211 NB Hilversum	035-6286330

Overige bestuursleden:

SG Algemene Zaken	: L.J. Dwars-Van Achterbergh	Flamingohof 1	1221 LK Hilversum	035-6850627
SG Avifauna	: G.M.L. Proost	Oostergo 15	1274 JS Huizen	035-5251661
SG Natuurbescherming	: Vacant			
SG Vogelcursus	: A. van Klaveren	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-6561426
SG Excursies	: J.J.M. van Velsen	Dotterbloemlaan 39	3742 ED Baarn	035-6838604
SG Communicatie	: A.J. Douma	Joh. Vermeerlaan 46	3741 PR Baarn	035-5414049

Nuttige Adressen:

Aanmelding Vogelcursus	: A. van Klaveren	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-6561426
Aanmelding Jeugd cursus	: A. van Klaveren	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-6561426
Eempoldertellingen	: N. Klippel	Ruthardlaan 12	1406 RS Bussum	035-6931041
Lezingen	: J.W. le Clercq	Van het Hoffstraat 28	1223 EE Hilversum	035-6834456
Promotie en Verkoop	: B. v.d. Brink	Klaver 1	1273 AJ Huizen	035-5258142
Roofvogelstudiegroep	: H. Sevink	Einder 31	3742 ZG Baarn	035-5421019
Vogelasiel Het Gooi	: F.F. van de Woord	Burg. J. Visserlaan 1	1411 BR Naarden	035-6945658
Vogelringstation Het Gooi	: B. van Poelgeest	Binnenhof 517	1412 LA Naarden	035-6940996
Waarnemingskaartjes inleveren	: E. van Oort	Kickestein 57	3632 WJ Loenen ¹ / ₄ Vecht	035-6940793
Weidevogelbescherming Eempolders	: G.W. Bieshaar	Zevenenderdrift 16	1251 RC Laren	035-5311002
Wintervoeding Gooi en Vechtland	: J.F. Kuijer	Krekelmeent 21	1218 EA Hilversum	035-6934871
St. Wintervoeding aan Koudeslachtoffers	: N. Schram	C. van Renneslaan 22	1403 ES Bussum	035-6933389

Ledenadministratie	: F. Wilms-Schopman	J.C. Ritsemalaan 1	1241 AP Kortenhoef	035-6563020
---------------------------	---------------------	--------------------	--------------------	-------------

Vogelwerkgroep On-Line:

Het Goois Vogelnet (Nieuws van de Vogelwerkgroep via e-mail)
Vogelwerkgroep op internet
St. Wintervoeding aan Koudeslachtoffers

Aanvragen via: Chans@worldonline.nl
<http://www.vwg-gooi-eo.nl>
nora.schram@planet.nl

Waarnemingskaartjes kunnen ook bij alle bestuursleden worden ingeleverd. Na overleg kunnen eveneens bij alle bestuursleden nieuwe kaartjes worden verkregen.

Voor ongelukken en/of problemen, welke ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep aanvaardt de vereniging geen enkele aansprakelijkheid. Deelname geschiedt op vrijwillige basis.

Contributie: Voor leden € 16,- (minimaal), huisgenootleden € 6,- (minimaal).
Bij voorkeur betalen aan het begin van het kalenderjaar met de van ons ontvangen acceptgirokaart.

Schenkingen:

Wilt u de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken eenmalig of vaker steunen met een gift, dan zijn deze giften (boven een drempel van waarschijnlijk € 501,36 en tot een maximum van 10% van uw onzuiver inkomen) aftrekbaar op de aangifte voor de inkomstenbelasting. Daarnaast kunt u in uw testament een zogenaamd legaat laten opnemen ten gunste van de vogelwerkgroep. Het is gewenst dit dan met uw notaris te bespreken.

Opzegging van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 november van elk kalenderjaar.

In verband met de afsluiting der boeken door de penningmeester worden declaraties voor gemaakte kosten uitsluitend gehonoreerd indien deze uiterlijk 31 december via de coördinator van de betreffende subgroep bij de penningmeester zijn ingediend.

"De Korhaan"
Uitgave Vogelwerkgroep Het Gooi e.o.
Postbus 1028, 1200 BA Hilversum

PTT Post

Port betaald

Port payé

Pays-Bas